

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Regionální kulturní zajímavosti Klatovska jako potenciál cestovního
ruchu**

Jitka Denková

© 2011 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Regionální kulturní zajímavosti Klatovska jako potenciál cestovního ruchu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 1.4.2011

Poděkování

Děkuji Doc. Mgr. Heleně Hudečkové, CSc. za odborné vedení, pomoc a rady při zpracování tématu této diplomové práce.

**Regionální kulturní zajímavosti Klatovska jako potenciál cestovního
ruchu**

Regional cultural sites of Klatovy as the potential for tourism

Souhrn

Tato práce je zaměřena na analýzu možností využívání finančních prostředků pro zachování a obnovu kulturního dědictví prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu v rámci regionální a strukturální politiky. V úvodní části jsem se zaměřila na Klatovsko a jeho kulturní zajímavosti z hlediska cestovního ruchu a dále na plnění následujících tří konkrétních cílů.

Prvním cílem této práce bylo, na základě platných dokumentů, analyzovat možnosti čerpání finančních prostředků pro zachování a obnovu kulturního dědictví v rámci regionální a strukturální politiky, jak na národní, tak i nadnárodní úrovni.

Druhým cílem bylo poskytnout přehled současného využití vybraných kulturních památek a využívání finančních prostředků a to jak na národní, tak i na nadnárodní úrovni.

Třetím cílem bylo hledání opatření ke zvýšení atraktivity těchto vybraných kulturních zajímavostí pro cestovní ruch.

Z výsledků dotazníkového šetření jsem vyhodnotila, které kulturní zajímavosti patří k nejnavštěvovanějším a zároveň jsem navrhovala opatření směřující k jejich ještě většímu zatraktivnění. V závěru své práce jsem uváděla opatření, která by měla vést ke zvýšení atraktivity vybraných kulturních zajímavostí pro zvýšení cestovního ruchu.

Summary

The essay is based on an analysis of financial means used for preservation and recovery of the cultural heritage by the development of tourist trade within regional and structural politics. First part is dedicated to the area around Klatovy and its culturally interesting places from the view of the tourist trade. Next, I have set and solved three tasks as following. First task to be solved in the essay was the analysis of possibilities for financial means utilization, so that the cultural heritage within the regional and structural politics could be preserved and recovered in national, as well as international context. The second task was a survey regarding the current usage and financial means utilization related to the specified sightseeing. As the third task, I have tried to find a solution how to make these specified sightseeing more attractive for the tourism trade.

Based on the information from the questionnaires, I have found, what sightseeing belong to the most visited and simultaneously I have suggested some measures, so that these places could become even more attractive. In the end of my work, I have mentioned the measures that should increase the attractiveness of these specified sightseeing for the tourist trade.

Klíčová slova

kulturní dědictví; kulturní památka; dokumenty a předpisy; regionální rozvoj; finanční zdroje; strukturální fondy; hrad a zámek, kulturní zajímavosti, cestovní ruch, národní a nadnárodní úroveň.

Keywords

Cultural heritage, historical monument, documents and ruling, regional development, financial sources, Structural Funds, Castle, sightseeing, tourist trade, national and international context.

Obsah

Souhrn.....	5
Summary.....	5
1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
3 Klatovsko a jeho kulturní zajímavosti z hlediska cestovního ruchu	15
3.1 Základní pojmy.....	15
3.2 Klatovsko a jeho kulturní zajímavosti	18
3.3 Památky ve městě Klatovy.....	20
3.3.1 Hmotné kulturní památky Klatovska	21
3.3.2 Nehmotné kulturní dědictví Klatovska	26
4 Dokumenty nadnárodního a národního charakteru. Možnosti využívání finančních prostředků pro zachování a obnovu kulturního dědictví prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu v rámci regionální a strukturální politiky	28
4.1 Kulturní dědictví a jeho přínos k rozvoji České republiky	28
4.2 Základní dokumenty zabezpečující zdroje pro zachování a obnovu kulturního dědictví prostřednictvím cestovního ruchu – nadnárodní a národní úroveň	31
4.2.1 Národní rozvojový plán České Republiky 2007 - 2013	33
4.2.2 Integrovaný operační program.....	35
4.3 Dokumenty UNESCO.....	35
4.4 Další programové dokumenty národní a nadnárodní úrovně	36
4.5 Zdroje použitelné pro zachování a obnovu kulturního dědictví České republiky prostřednictvím regionální a strukturální politiky.....	38
4.5.1 Integrovaný operační program a další.....	38
4.6 Předpisy pro granty a dotace ČR.....	43
4.6.1 Finanční prostředky na regionální (národní) úrovni	45
4.7 Konkrétní příklady využití Strukturálních fondů EU na Klatovsku.....	46
4.7.1 Současný společný Cíl 3.....	49
4.8 Euroregion Šumava	49
4.8.1 Partnerství Euroregionu Šumava a Svobodného státu Bavorsko.....	50
4.9 Program Cíl 3 ČR – Svobodný stát Bavorsko 2007 - 2013	50
5 Vybrané kulturní zajímavosti Klatovska jako objekty cestovního ruchu	53

5.1	Umístění a historie vybraných hradů a zámků	53
5.1.1	Hrad a zámek Klenová	53
5.1.2	Vodní hrad Švihov	54
5.1.3	Hrad Rabí.....	55
5.1.4	Hrad Kašperk	55
5.1.5	Hrad Velhartice.....	56
5.2	Současné využití vybraných památek.....	56
5.2.1	Hrad a zámek Klenová	57
5.2.2	Vodní hrad Švihov	58
5.2.3	Hrad Rabí.....	60
5.2.4	Hrad Kašperk	61
5.2.5	Hrad Velhartice.....	63
5.3	Přehled o využívání finančních prostředků na obnovu vybraných památek	64
5.3.1	Hrad a zámek Klenová	64
5.3.2	Vodní hrad Švihov	65
5.3.3	Hrad Rabí.....	66
5.3.4	Hrad Kašperk	67
5.3.5	Hrad Velhartice.....	67
6	Možnosti zvýšení atraktivity vybraných kulturních zajímavostí Klatovska pro CR (empirické šetření).....	69
6.1	Dotazníkové šetření 2008.....	69
6.1.1	Charakteristika souboru dotazovaných 2008.....	70
6.1.2	Způsob dopravy do objektů, hodnocení, propagace a čerpání informací o Klatovském regionu.....	70
6.1.3	Zámek a hrad Klenová	70
6.1.4	Vodní hrad Švihov	71
6.1.5	Hrad Rabí.....	71
6.1.6	Hrad Kašperk	71
6.1.7	Hrad Velhartice.....	71
6.2	Dotazníkové šetření 2010.....	72
6.2.1	Charakteristika souboru dotazovaných 2010.....	72

6.2.2	Způsob dopravy do objektů, hodnocení, propagace a čerpání informací o Klatovském regionu	72
6.2.3	Zámek a hrad Klenová	72
6.2.4	Vodní hrad Švihov	73
6.2.5	Hrad Rabí.....	73
6.2.6	Hrad Kašperk	73
6.2.7	Hrad Velhartice.....	73
6.3	Srovnání dotazníkového šetření 2008-2010.....	74
	Závěr.....	75
	Seznam literatury a elektronické zdroje	80
	Příloha č. 1 – Rozhovory s pracovníky hradů a zámků.....	83
	Příloha č. 2 – Dotazník o regionálních kulturních zajímavostech Klatovska včetně průvodního dopisu.....	85
	Příloha č. 3 – Fotogalerie hradů a zámků	98
	Seznam tabulek	103
	Seznam obrázků	104
	Seznam zkratk	105

1 Úvod

Cestovní ruch patří v posledních letech mezi nejdynamičtěji se rozvíjející odvětví ekonomiky. Způsobily to změny ve světové ekonomice i v sociálních strukturách a v jejich důsledku i změny životního stylu a způsobu trávení volného času velké části lidstva. Mění se také důvody cestování a požadavky na nabídku turistických produktů směrem k incentivní turistice, návštěvám kulturních a sportovních akcí a také zájem o venkovskou turistiku. Proto jsem svoji diplomovou práci zaměřila na kulturní zajímavosti na Klatovsku z hlediska cestovního ruchu.

Současně zvažuji možnosti využívání finančních prostředků pro zachování a obnovu kulturního dědictví prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu v rámci regionální a strukturální politiky. V Evropské unii je otázkám spojeným s rozvojem jednotlivých regionů věnována náležitá pozornost – jedna třetina veškerých výdajů států EU je určena na regionální politiku a regionální rozvoj. Česká republika, která 1. května 2004 vstoupila do Evropské unie, se proto musí patřičně zabývat i otázkami spojenými s regionálním rozvojem.

Ve své práci se budu zabývat vybranými kulturními zajímavostmi oblasti Klatovska a to hrady a zámky. V rámci možností zvýšení atraktivity těchto vybraných kulturních zajímavostí budu hledat varianty jejich lepšího využití a zvýšení atraktivnosti a tím samozřejmě jejich návštěvnosti.

Klatovsko jsem si vybrala proto, že jsem se zde narodila, vystudovala a prožila třicet let svého života. V současnosti tu trávím víkendy i dovolené u svých rodičů. Protože ho dobře znám a studuji obor Veřejná správa a regionální rozvoj, navrhuji pro tento region také jistá opatření pro zlepšení rozvoje cestovního ruchu a hledám možnosti čerpání finančních prostředků na obnovu kulturního dědictví jak z národní, tak i nadnárodní úrovně.

2 Cíl práce a metodika

Východiskem a zdrojovým materiálem při psaní této diplomové práce budou poznatky získané četbou odborných knih a dalších publikací zaměřených na cestovní ruch na Klatovsku, odborných publikací týkajících se regionální politiky na národní a nadnárodní úrovni. V rámci empirického šetření budu provádět dotazování (dotazníky a rozhovory) a to s pracovníky vybraných kulturních zajímavostí a také s návštěvníky těchto historických a kulturních památek.

V první části své práce se zaměřím na Klatovsko a jeho kulturní zajímavosti z hlediska cestovního ruchu a poskytnu jejich ucelený přehled. Využiji k tomu dostupnou odbornou literaturu, pro přehled kulturních zajímavostí i výsledky mé bakalářské práce na téma „Klenová – regionální kulturní zajímavost Klatovska jako potenciál cestovního ruchu“. Potom se již zaměřím na plnění konkrétních cílů.

Prvním cílem diplomové práce je - na základě platných dokumentů - analyzovat možnosti čerpání finančních prostředků pro zachování a obnovu kulturního dědictví v rámci regionální a strukturální politiky, jak na národní, tak i nadnárodní úrovni. V této části se zaměřím na čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU a rovněž na Národní rozvojový plán 2007 - 2013. K pochopení výše uvedené problematiky budu využívat dostupnou literaturu, respektive dokumenty a informace získané prostřednictvím internetových stránek.

V další kapitole se podrobně zaměřím na vybrané hrady a zámky Klatovska, které budou dále objektem empirického šetření. Budu věnovat pozornost jejich umístění a historickému vývoji. Při tom budu využívat studia dokumentů a regionální literatury a informací z internetových stránek jednotlivých hradů a zámků a rovněž cituji některé pasáže ze své bakalářské práce. Na základě rozhovorů s osobami, které zde pracují, popisují současné využití objektů a vývoj návštěvnosti v letech 2000 - 2010. Zároveň zjišťuji, zda a jak jsou využívány finanční prostředky (jak z národní, tak i nadnárodní

úrovně). Na základě rozhovorů se zaměstnanci vybraných kulturních zajímavostí budu zjišťovat následující informace:

1. Jaké je současné využití hradu nebo zámku, a které jejich části jsou zpřístupněny?
2. Zda mají ubytovací zařízení a jaká je celková ubytovací kapacita?
3. Jaká je dopravní dostupnost?
4. Jakou formou oslovují návštěvníky?
5. Jakým způsobem se snaží zvyšovat návštěvnost?
6. Jaká je celková návštěvnost objektů od roku 2000 do roku 2010?
7. Zda se podařilo získat finanční prostředky na obnovu kulturní památky, popř. na jiné účely v období let 2003 - 2010?

Stanovené dílčí cíle:

- a) poskytnout ucelený přehled o současném využití vybraných kulturních zajímavostí a o vývoji návštěvnosti,
- b) poskytnout přehled o využívání finančních prostředků na jejich obnovu a rozvoj.

V další části práce (třetí cíl) budu hodnotit výsledky dotazníkového šetření. Pro získávání informací budu používat primární zdroje dat, kterými jsou údaje od respondentů, respektive z vyhodnocení písemného dotazování (dotazníku) návštěvníků vybraných kulturních zajímavostí.

První šetření se uskutečnilo v listopadu roku 2008 na každém z pěti uvedených hradů a to formou dotazníků pro 50 osob na každém objektu mnou náhodně oslovených. Tedy celkem se jedná o 250 dotazníků. Pořadí objektů bylo: Klenová, Švihov, Rabí, Kašperk a Velhartice. Ve stejném pořadí jsem provedla šetření opakovaně v dubnu 2010, kdy jsem oslovila (opět náhodně) 50 respondentů na každém výše uvedeném objektu. Obdržená data jsem zpracovala a poté provedla komparaci údajů z obou let.

Vzor dotazníku je uveden v příloze č. 2. Zaměřila jsem se na následující zjištění:

- a) identifikační znaky (věk, pohlaví, bydliště),
- b) znalost vybraných hradů a zámku včetně pořádaných akcí,

- c) ubytování a stravování na místě (možnosti a spokojenost s nimi),
- d) způsob dopravy,
- e) informace a propagace vybraných hradů a zámku.

Závěry práce se soustředí především na zjištění, která byla učiněna v kapitolách 5 a 6 a dále budu navrhopat opatření, která mohou vést k vyšší atraktivitě kulturních zajímavostí Klatovska pro zvýšení cestovního ruchu a to pro každý jednotlivý objekt zvlášť.

3 Klatovsko a jeho kulturní zajímavosti z hlediska cestovního ruchu

V úvodu této kapitoly věnuji pozornost vysvětlení základních pojmů, se kterými budu dále pracovat. Pokračuji tématem Klatovsko a jeho kulturní zajímavosti. Nejdříve pojednám o kulturních a historických památkách v samotném městě a poté o památkách Klatovska.

3.1 Základní pojmy

Cestovní ruch (dále CR) je komplexní společenský jev jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu; souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky CR včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují; aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro CR; souhrn politických a veřejně správních aktivit (politika CR, propagace CR, regulace CR, mezinárodní spolupráce apod.) a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity. Toto pojetí CR rozšiřuje statisticky zaměřené vymezení Světové obchodní organizace (WTO) a obdobné vymezení v návrhu normy EU vycházející z definice účastníka cestovního ruchu – aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než 1 rok za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem. Rozšířené pojetí CR vychází z vnímání CR jako komplexního procesu, který zasahuje nejen jeho účastníky, ale také poskytovatele služeb a destinace, v nichž je cestovní ruch realizován včetně tranzitní destinace.[13]

Kultura je bytostně lidská reflexe vlastního bytí a jeho interakce s okolním světem, jeho antropogenními a přírodními aspekty v kontextu světového vývoje i lidské historie.

V užším významu kultura znamená označení uměleckých výtvorů a jejich dědictví.

Kulturní dědictví tvoří stavby a skupiny staveb všeobecné hodnoty, umělecká díla, prostranství (místa) hodnotná z historického, estetického, etnologického a antropologického pohledu. Patří sem též nehmotné dědictví, kulturní diverzita, tradice, jazyk, životní styl. Formování kulturního dědictví je umožněno mimo jiné existencí kolektivní paměti dané pospolitosti. V důsledku nepřiměřeného využívání kulturního dědictví v rámci kulturního cestovního ruchu může dojít k nastartování procesu komercializace zdrojů CR, anebo folklorizace. Některé stavby, umělecká díla nebo místa se stávají součástí kulturního podvědomí mnoha lidí.

Kulturní památky představují nemovitě a movitě věci, popřípadě jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního stylu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti nebo mají přímý vztah k významným osobnostem a historickým událostem, významný doklad duchovního a hmotného života lidí nebo nositeli vztahu k důležitým jevům, událostem a osobnostem dějin a kultury, na jehož zachování je proto „veřejný zájem“. Pojetí kulturní památky je rozšířeno ve věcném záměru zákona o ochraně kulturních památek a památkové péči: „Nositeli uvedených hodnot jsou i dochované historické vztahy věcí k určitému celku, místu, obci nebo části krajiny a mezi jednotlivými věcmi v jejich souboru, jakož i mezi kulturní památkou a jejím příslušenstvím.“ Kulturní památky jsou ve většině států předmětem zvláštní ochrany včetně možnosti jejich vývozu za hranice. Zpravidla představují významnou kulturní atraktivitu v rámci kulturního CR.

Kulturní cestovní ruch je formou CR, jehož účastníci jsou motivováni především možností poznávání kulturního dědictví a kultury dané země a jejich rezidentů. Cílem návštěvníků jsou kulturní atraktivity, zejména historické stavby.

Rezident je fyzická osoba jakékoli národnosti, sídlící v dané zemi déle než 1 rok. Mohou jím tedy být občané našeho státu i cizinci. Občané žijící v zahraničí rezidenty nejsou. Vztaženo k lokálnímu rozvoji CR se jedná o místního obyvatele, tedy obyvatele destinace CR. Jedním ze základních principů udržitelnosti CR (uveden např. v dokumentu Agenda 21 pro CR) je participace rezidentů a zohledňování jejich potřeb v rámci rozvoje místního CR. Preference uspokojování potřeb návštěvníků – před

saturací rezidentských potřeb zpravidla vyústí v některý z následujících negativních jevů: averze hostitelské komunity k návštěvníkům, efekt turistické pasti, duální společnost, pozitivní ghetto, převzetí některých negativních společenských patologických jevů v rámci procesu akulturace, snížení sociodiverzity kongesce.

Strukturální politika slouží k vyrovnávání rozdílů mezi jednotlivými regiony. EU se s ohledem na jednotlivé členské státy a regiony vyznačuje výraznými rozdíly. K charakteristickým znakům těchto rozdílů patří např.:

- struktura obyvatelstva (věk, profesní kvalifikace, podíl cizinců, imigrantů atd.)
- přírodní prostorová struktura (přírodní bohatství, lesy, suché oblasti)
- infrastruktura (silniční a železniční síť, telekomunikace, technické zázemí)

Již ve zřizovacích smlouvách tehdejšího Evropského hospodářského společenství (EHS) z roku 1957 v Římské smlouvě, si jednotlivé členské státy stanovily za cíl, že budou zmenšovat dosavadním vývojem podmíněné rozdíly ve stavu různých regionů a zaostávání mimořádně znevýhodněných lokalit ve Společenství. Proto i v současnosti není EU koncipována jen jako ekonomické a stále zřetelněji politické, ale i solidární společenství, v němž bohaté státy a regiony pomáhají hospodářsky těm méně vyspělým.

Jádro evropské strukturální politiky tvoří strukturální fondy. EU jejich prostřednictvím přímo podporuje ekonomický růst a zaměstnanost v členských státech. Snižování nezaměstnanosti zůstává přitom hlavním požadavkem. [15]

Regionální politika je koncepční a výkonná činnost státu a regionálních orgánů, jejímž cílem je:

- přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji jednotlivých regionů,
- snižovat rozdíly mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů,
- podporovat hospodářský a sociální rozvoj jednotlivých regionů, zejména pokud jde o aktivaci jejich nedostatečně využívaného hospodářského a sociálního potenciálu.

Regionální politika se provádí:

α) v úrovni **republikové** – státní, kterou zajišťují příslušné ústřední orgány státní správy, a má především selektivní charakter, se zaměřením na předem vymezené regiony,

β) v úrovni **regionální**, kterou zabezpečují orgány regionální samosprávy, má celoplošný charakter a zaměřuje se na vnitroregionální problematiku (na obce, mikroregiony, širší regionální celky).

Provádění regionální politiky je v návaznosti na výchozí principy této politiky realizováno prostřednictvím programových dokumentů zajišťovaných na státní nebo regionální úrovni.[5]

Strukturální fondy EU tvoří jádro regionální a strukturální politiky EU. Tyto se zaměřují na snižování rozdílů mezi regiony členských států a snižování zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů nebo ostrovů, včetně venkovských oblastí. Peníze ze strukturálních fondů jsou čerpány v rámci několikaletých cyklů a na základě definování jasných cílů a priorit. [5]

3.2 Klatovsko a jeho kulturní zajímavosti

Památky Klatovska, jako takové, uvádím nejprve v přehledu, který jsem zpracovala ve své bakalářské práci. Následně zmíním jednotlivé zajímavosti Klatovska dle pořadí uvedeném v přehledu (Tabulka č. 1).

Tabulka 1: Přehled kulturních zajímavostí Klatovska

Hrady a zámky	Hrad a zámek Klenová
	Vodní hrad Švihov
	Hrad Rabí
	Hrad Kašperk
	Hrad Velhartice
	Zámek Červené Poříčí
	Zámek Chanovice

	Zámek Chudenice
Památky ve městě Klatovy	Černá věž
	Městská radnice
	Kostel Neposkvrněného Početí P. Marie
	Jezuitská kolej, seminář a gymnázium
	Katakomby
	Barokní lékárna u Bílého jednorožce
	Arciděkanský kostel P. Marie
	Bílá věž
	Kostel sv. Vavřince
	Dominikánský klášter
	Klatovský hřbitov
	Kaple P. Marie Klatovské – Chaloupka
	Městské opevnění
	Kostel sv. Anny a sv. Martina
Muzea	Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše v Klatovech
	Muzeum Josefa Dobrovského v Chudenicích
	Městské muzeum v Horažďovicích
	Křížíkovo muzeum v Plánici
	Muzeum Dr. Šimona Adlera
	Muzeum v Horách Matky Boží
	Muzeum v Sušici
	Muzeum v Kašperských Horách
	Muzeum v Železné Rudě
Přírodní památky	Americká zahrada u Chudenic
	Černé a Čertovo jezero
	Bílá strž s vodopádem a vyhlídkou
Přírodní parky	Buděticko
	Kašperská vrchovina
	Kochánov
	Plánický hřeben
Kulturní akce	Mezinárodní folklorní festival Klatovy

	Tradiční Klatovská pouť
	Výstava Klatovský karafiát
	Švihovské hudební léto

Dolejšová, J., *Bakalářská práce: Klenová – regionální kulturní zajímavost Klatovska jako potenciál cestovního ruchu*, 2006.

3.3 Památky ve městě Klatovy

V této kapitole jmenuji památky ve městě Klatovy. Vycházím při tom z výše uvedeného přehledu a postupně se budu věnovat jednotlivým památkám, které jsou v něm uvedeny.[8]

Město Klatovy patří k z nejvýznamnějších městům západních Čech. Leží v podhůří Šumavy, a proto bývá často nazýváno její bránou. Klatovy se mohou chlubit řadou významných památek různých stavebních slohů, z nichž některé mají světový význam.

Černá věž byla postavena na náměstí vedle radnice v pozdně gotickém slohu. Vypíná se do výše 81,6 metru. Dnes slouží jako rozhledna a je přístupná veřejnosti. Návštěvníkům se naskytne pohled na celé město a za dobrého počasí i na celou Šumavu.

Městská radnice byla vystavěna v raně renesančním slohu ve stejné době jako Černá věž a nachází se rovněž na náměstí. Dnes slouží jako sídlo městského úřadu. V těsné blízkosti Černé věže je **Kostel Neposkvrněného početí Panny Marie** - původně barokní kostel, dokončený ve vrcholném baroku. Je volně přístupný. Napravo od Městské radnice, vedle Černé věže, se nachází komplex budov bývalé **Jezuitské koleje, semináře a gymnázia**. Jezuitská kolej představuje mohutnou stavební masu, vzniklou v barokním slohu vyplňující celou levou stranu Balbínovy ulice, klesající z náměstí pod Černou věží. Dnes jsou tu obchody nákupního centra a městská knihovna. Interiéry bývalého semináře ani gymnázia nejsou přístupné. Další významnou kulturní

zajímavostí jsou **Katakomy**, pod náměstím. Byly budovány současně s kostelem Neposkvrněného početí P. Marie a původně se nacházely pod celým kostelem a ještě částí náměstí. Dnes je přístupná jen malá část. Byli sem ukládáni zemřelí z řad jezuitů a šlechty. Katakomy jsou památkou světového významu. **Barokní lékárna U Bílého jednorozce** je rovněž na klatovském náměstí. Její vznik je datován okolo roku 1566. Tvoří ji dvě místnosti – jedna je zařízena jako obchod, protože zde se léky prodávaly a druhá sloužila jako jejich výrobní. Zařízení je původně z jezuitské lékárny a bylo vyrobeno v první polovině 18. století. Velkou zajímavostí lékárny je narvalí zub, dodnes upevněný u jejího vchodu. Podle něho získala lékárna své jméno. Jiné významné památky se nacházejí v prostoru opačně situovaném vzhledem k náměstí a Černé věži. Jedná se například **Arciděkanský kostel Panny Marie** v Krameriově ulici. Je kombinací několika slohů, které se utvářely mnoha přestavbami. Rovněž tu najdeme **Bílou věž**, která je nepřístupná. Původně se jednalo o dřevěnou zvonici, která byla přestavěna v renesančním a nakonec v barokním slohu. **Kostel sv. Vavřince** se nalézá v Pláničkově ulici. Nedávno byl rekonstruován, ale jeho interiér není přístupný. **Dominikánský klášter** se nachází ve Vrchlického sadech. V současné době je nevyužitý a chátrá, interiér je nepřístupný. Na **klatovském hřbitově**, který je přístupný z Plzeňské ulice, stály původně tři kostely, z nichž se zachoval jen jeden - kostel sv. Michala. V Jiráskově ulici se nachází **Kaple Panny Marie Klatovské – Chaloupka**. Jedná se o prostou barokní kapli, která je v současné době nepřístupná. V blízkosti náměstí jsou zbytky **městského opevnění**. Původně představovalo komplex mohutných kamenných zdí s branami, válcovými i hranolovými baštami a věžemi, které vznikly v průběhu 14. až 16. století. Dnes je převážná část zničena. Zachovaly se dvě okrouhlíce, z nichž jedna se nachází ve Vrchlického sadech a druhá nedaleko letního kina. V secesní budově v Hostašově ulici je **Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše**, v němž je stálá expozice historie Klatovska.

3.3.1 Hmotné kulturní památky Klatovska

Území bývalého okresu Klatovy se nevyvíjelo jednotně a stejnoměrně. Přirozenou příčinou různorodého ekonomického, politického, společenského a kulturního vývoje jsou řeky Otava a Úhlava. Kolem nich vznikala první sídla později spadající do oblastí

Klatovska. Přes všechna specifika lze v těchto rozdílných územích vysledovat leccos společného: slovanské osídlení, hrady a opevnění měst, zajišťující cílenou obranu. Do Bavor i dalších západních zemí vedoucí cesty, které prospívaly obchodu i vzájemným kulturním vlivům, ekonomické a politické působení velkých šlechtických rodů, majetková rozdrobenost v držbě nemovitostí a existence mnoha malých zemanských sídel. Ojedinělým fenoménem na území Klatovska jsou četné dochované tvrze (později zámky) vystavěné příslušníky drobné šlechty. Zlatou dobou vzniku mnoha českých měst je 13. století. Svoji historii tehdy začala psát i královská města Klatovy a Sušice i poddanské město Horažďovice. Renesance se projevuje jednak modernizací šlechtických sídel – ke kamenným obytným věžím hradů přistavují majitelé nové paláce – nebo budováním pohodlných zámků jako např. Červené Poříčí. Města se oblékají do sgrafitových fasád a nový životní styl se prosazuje v reprezentativních světských budovách radnic a věží. Baroko je sloh, který souzní s českou krajinou, ať už se jedná o zámky, měšťanské domy, kostely, kapličky, apod. [8]

Hrady a zámky okolí Klatov

Hrad a zámek Klenová je zříceninou jednoho z nejstarších hradů v Čechách. Klenová leží asi 50 km jižně od Plzně, 13 km jihozápadně od Klatov, přibližně 40 km od česko-německé hranice. Nachází se na vrchu nad Janovicemi nad Úhlavou, vzdálenými asi 6 km od Klatov. Hrad a zámek Klenová patří společně s hrady Kašperkem, Rabím, Švihovem a Velharticemi k nejvýznamnějším středověkým stavebním památkám.

Vodní hrad Švihov se nachází 9 km od Klatov směrem na Plzeň. Jedná se o pozdně gotický vodní hrad pocházející ze 14. století patřící rodu Rýzmbeků. Jeho obranyschopnost spočívala v zatopení okolí hradu vodou. Přístupná je hradní kaple s freskou sv. Jiří a sbírkou gotických plastik. Dále je zde k vidění taneční sál s nádherným renesančním kazetovým stropem a hradní zbrojnice. V předhradí je spolu s pokladnou nově přestavěn prostor bývalé stáje na výstavní sál.

Hrad Rabí se nachází 40 km od Klatov, poblíž Sušice. Představuje nejrozsáhlejší hradní zříceninu v Čechách. Jeho zdi dohromady měří úctyhodných 9 km. Pochází ze 12. století.

Hrad Kašperk se nachází 40 km od Klatov. Rozlehlý gotický hrad na vysokém a strmém ostrohu nad Kašperskými Horami byl založen roku 1356 Karlem IV., aby sloužil k ochraně hranic a vzkvétající těžbě zlata v jeho okolí. Patřil rodům Vamberků, potom Roupovským.

Hrad Velhartice se nachází 17 km od Klatov. Jedná se o hrad s gotickým jádrem a pozdně renesančním palácem. Jeho areál patří k ojedinělým dílům české hradní architektury. Vznikl na počátku 14. století za Buška z Velhartic.

Zámek Červené Poříčí leží mezi Plzní a Klatovy nedaleko Švihova. Na místě někdejší tvrze se zachoval renesanční zámek z roku 1611, barokně upravovaný a dostavěný v 17. a 18. století.

Zámecký areál Chanovice leží na místě původní tvrze z konce 13. století. Tvrz byla přestavěna v 18. století na barokní zámek. Chanovice najdeme mezi Plánicí a Horažďovicemi.

Zámek Chudenice byl postaven na základech gotické tvrze, kterou zde založil rod Černínů. Do Chudenic se z Klatov dostaneme přes nedaleké Dolany. Chudenice se mohou pochlubit rozsáhlou Americkou zahradou a rozhlednou zvanou Bolfánek.[7]

Muzea okresu Klatovy

Mimo **Vlastivědné muzeum Dr. Hostaše**, které již bylo zmíněno, lze navštívit ještě dalších osm muzeí.

Muzeum Josefa Dobrovského je v Chudenicích a jeho expozice je věnována lidem, kteří vytvářeli základ pro novodobou českou národní vzdělanost od Dobnera přes obrovského až po Palackého a mnohé další.

Městské muzeum v Horažďovicích má expozici věnovanou městským památkám, cechům, slavným rodákům, společenskému a spolkovému životu města v 19. století a národopisu.

Křížikovo muzeum v Plánici se nachází v rodném domku slavného vynálezce Františka Křížika a je věnováno jeho životu a dílu.

Muzeum Dr. Šimona Adlera je v Dobré Vodě u Hartmanic. Bylo otevřeno na paměť sto deseti židovských komunit v západních Čechách, zaniklých v období holocaustu.

Muzeum v Horách Matky Boží má expozici věnovanou bývalé hornické minulosti městečka, starým řemeslům a tradiční výrobě obuvi.

Muzeum Šumavy představuje komplex tří muzeí a to v Sušici, Kašperských Horách a Železné Rudě. **Muzeum v Sušici** obsahuje expozici archeologických nálezů, gotických plastik, šumavského skla, ale také památek národního obrození. Expozice **Muzea v Kašperských Horách** je věnována šumavské přírodě, životu a práci zdejších lidí. **Muzeum v Železné Rudě** ve své expozici mapuje šumavské sklářství a hamernictví.

Přírodní památky

Mezi přírodní památky patří například **Národní přírodní památka Americká zahrada**, která se nachází asi 1,5 km jihozápadně od obce Chudenice v lesním komplexu pod Bolfánkem, nedaleko zámku Lázeň Chudenice. Území o rozloze 1,9 ha má spíše parkový charakter a bylo původně založeno jako školka okrasných dřevin,

kteřá představuje sbírku více než 200 druhů a kultivarů, především severoamerického, evropského a asijského původu. [7]

Černé jezero patří mezi nejkrásnější šumavská jezera a je z nich největší. Jméno dostalo podle své zdánlivě černé vody. Tento dojem je dán zejména jeho hloubkou a odrazem okolních lesů v hladině. Rozkládá se na svahu Jezerní hory (1.343 m n. m.) asi 4 kilometry severoseverovýchodně od Železné Rudy. Jezero, které bývá zvané také Bystřické, Desenické nebo České, vzniklo působením ledovce v pleistocénu. Leží v nadmořské výšce 1.008 m. Ve dvacátých letech 20. století byla pod jezerem postavena první přečerpávací elektrárna na našem území s umělou vodní nádrží. Elektrárna je dnes technickou památkou.

Čertovo jezero patří, společně s nedaleko ležícím Černým jezerem, do skupiny pěti ledovcových jezer na české straně Šumavy. Po Černém jezeře se jedná o druhé největší šumavské jezero. Rozkládá se na jihozápadním svahu Jezerní hory (1.343 m n. m.) v nadmořské výšce 1.030 m. Vzniklo působením ledovce v pleistocénu. Mezi oběma jezery, která jsou od sebe vzdálena vzdušnou čarou pouze 1,5 km, prochází hranice hlavního evropského rozvodí.

Bílá strž je tvořena romantickým údolím středního toku Bílého potoka (jeden z toků napájejících údolní nádrž Nýrsko) s největším vodopádem na Šumavě, vysokým téměř 14 m, leží asi 4 km jižně od Hojsovy Stráže a asi 10 km severozápadně od Železné Rudy. [7]

Přírodní parky

Přírodní park **Buděticko** byl vyhlášen přírodním parkem bývalým Okresním úřadem v Klatovech v roce 1994. Zaujímá rozlohu cca 4 400 ha ve východní části okresu Klatovy a Bavorovské vrchovině Šumavského podhůří. Dělí se na dvě části. V první z nich - jihovýchodní části Buděticka mezi Otavou a přítokem Černíčského potoka, leží část Pošumavského krasu v horním povodí Otavy s vápencovými vrchy Čepičná, kde

býval na jižním okraji těžen vápenec. Ve druhé, severní a severozápadní části parku, vystupují ruly a křemenné kiority.

V roce 1981 vyhlásil někdejší ONV Klatovy přírodní park **Kašperská vrchovina** jako tzv. oblast klidu. Park zaujímá 4 472 ha v jihovýchodní části okresu Klatovy. Této značně členité 520 m dlouhé oblasti, která se nachází 1000 m n. m., dominují Ždánov, Královský kámen těsně za hranicí parku a Zámecký vrch. [7]

Další, tzv. oblastí klidu, je od roku 1985 **Přírodní park Kochánov**. Jeho rozloha je 8 259 ha a nachází se ve východní části bývalého okresu Klatovy v kontaktu s CHKO a NP Šumava. Na horských hřbetech zdejší části Svatoborské vrchoviny a západně na Kochánovských pláních tvoří dominantní vrchy Kochánovský vrch, vrch Kamenáč a Svinenský vrch aj. V krasové lokalitě Pekelského údolí leží vápencová krasová jeskyně Peklo. [7]

Poslední zmiňovanou oblastí klidu je od roku 1979 **Plánický hřeben**. Přírodní park zaujímá 7 851 ha v severní části bývalého okresu Klatovy ve vrcholové části Plánické vrchoviny. Dominují mu vrchy Rovná, Barák a Stírka. [7]

3.3.2 Nehmotné kulturní dědictví Klatovska

Mezinárodní folklórní festival Klatovy se pořádá každoročně od roku 1994. Hlavními organizátory jsou Klatovské folklórní sdružení ve spolupráci s městem Klatovy, Folklórní sdružením ČR, stálou divadelní scénou Klatovy, TJ Sokol Klatovy a Souborem Šumava Klatovy. Koná se vždy na začátku července při tradiční klatovské pouti. Festival zahrnuje nejrůznější vystoupení a pravidelně ho obohacují pořady dětských folklorních skupin a slavností průvod všech účastníků ulicemi města. Tradičním vrcholem akce, na které se v předchozích ročnících představily soubory ze třicítky zemí, je společné vystoupení na závěrečném galavečeru v kulturním domě.[26]

Tradiční pout' k Panně Marii Klatovské v Klatovech vždy připadá na sobotu nejbližší 8. červenci. V Arciděkanském kostele je koncelebrována poutní mše svatá. Pokaždé okolo 16.00 hodiny se koná průvod poutníků nesoucích obraz Panny Marie Klatovské. [26]

Výstavu Klatovský karafiát pořádají každý rok pěstitelé klatovských karafiátů ve svém areálu v Hostašově ulici. Výstava se koná v první polovině července v období klatovské poutě. Počátky Klatovského karafiátu nejsou dosud plně vyjasněny. V časopiseckém článku vyprávěl zasloužilý zahradník Antonín Bříško, že semena karafiátů (*Dianthus caryophyllus*) přinesl s sebou do Klatov při svém návratu z polního tažení proti císaři Napoleonovi roku 1813 baron rytmistr Volšanský. [34]

Švihovské hudební léto je mezinárodní přehlídka dechových orchestrů a pohybových skupin, která se koná tradičně první pátek a sobotu v měsíci červnu. Většina vystupujících orchestrů jsou mládežnické kapely založené základními uměleckými školami. Pravidelně se účastní orchestry a pohybové skupiny z Bavorska, Holandska a České republiky. [28]

4 Dokumenty nadnárodního a národního charakteru. Možnosti využívání finančních prostředků pro zachování a obnovu kulturního dědictví prostřednictvím rozvoje cestovního ruchu v rámci regionální a strukturální politiky

Cílem této kapitoly je, na základě platných dokumentů, analyzovat možnosti čerpání finančních prostředků pro zachování a obnovu kulturního dědictví v rámci regionální a strukturální politiky, jak na národní, tak i nadnárodní úrovni. S přihlédnutím ke skutečnosti, že se zaměřím na analýzu možností čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU a současně na Národní rozvojový plán 2007 - 2013. Ačkoliv se v této kapitole bude jednat především o finanční prostředky pro zachování a obnovu kulturního dědictví, nemohu opomenout ani dokumenty týkající se této problematiky, na jejichž základě je možné finanční prostředky získat. K pochopení výše uvedeného budu využívat dostupnou literaturu, dokumenty a informace získané prostřednictvím internetových stránek Ministerstva pro místní rozvoj ČR a dalších institucí.

4.1 Kulturní dědictví a jeho přínos k rozvoji České republiky

Česká republika patří k zemím s bohatou kulturní minulostí, tradicemi a dědictvím, jejichž potenciál dosud není dostatečně cíleně využíván ke strukturálnímu rozvoji, s výjimkou ČR, protože dochované zdroje kulturního dědictví (umělecká díla, sbírky muzejní povahy, knihovní fondy, umělecké, řemeslné a technické památky) a instituce, které je prezentují, jsou významným cílem kulturní turistiky a turistické oblasti.[22]

Kultura v ČR byla identifikována jako konkrétní činitel při budování jak sociálního, tak ekonomického pilíře v rámci trvale udržitelného rozvoje a dále je zahrnuta do strategie hospodářského růstu, který je podkladem pro určení priorit v těchto oblastech:

1. podpora rozvoje regionů prostřednictvím dostupné kulturní infrastruktury,

2. zlepšení podmínek pro investice a poskytování služeb v oblasti kulturního průmyslu,
3. zabezpečení ochrany a revitalizace kulturního dědictví.

Význam kultury pro rozvoj je zdůrazňován i na evropské úrovni. V rámci EU byly definovány oblasti, na které se rozvoj zaměřuje:

1. podpora podnikání, místní zaměstnanost a rozvoj komunit, které kladou důraz na schopnost přitahovat osoby s vysokou kvalifikací, jmenovitě v oblasti kulturních služeb,
2. podpora obnovy fyzického prostředí, kde je žádoucí soustředit se i na obnovu historického a kulturního dědictví,
3. akce přispívající k sociální soudržnosti, včetně doporučených akcí zaměřených na kulturní integraci a sociální začleňování,
4. posilování cestovního ruchu, jehož nedílnou součástí je kulturní turistika. [22]

Hmotné kulturní dědictví České republiky má v mezinárodním srovnání velmi hustou síť kulturních památek a památkově chráněných historických sídel (památkových rezervací a památkových zón) a kulturních institucí. Unikátní je zejména síť muzeí a galerií, které uchovávají více než 64 miliony sbírkových předmětů a jejich expozice navštíví ročně 7,5 milionu návštěvníků. Dále máme početnou síť knihoven, kterých je v ČR celkem 6 166 s návštěvností 20,1 milionu osob ročně; divadel a kin, kde počet návštěvníků v posledních letech stále stoupá. V roce 2003 to bylo 4,4 milionu návštěvníků divadel a 12,1 miliónu návštěvníků kin.

Za posledních pět let se počet muzeí a galerií, včetně památníků, zvýšil o 21 zařízení (+18 poboček). Nárůst v posledním roce zaznamenaly některé ze základních aktivit muzeí, galerií a památníků, oproti roku 2000 bylo realizováno o 12,1% (celkem 1 673) výstav a expozicí. To vše mělo přímý vliv a dopad na zvýšení návštěvnosti stálých expozic a výstav (9 002 582 návštěvníků) a rozvoj znalostní ekonomiky formou podpory vědeckých a výzkumných aktivit. [22]

Mimořádně hodnotná a v celoevropských podmínkách unikátní je síť památkových objektů, především hradů a zámků s původními interiéry a bohatými historickými

mobiliárními fondy, trvale zpřístupněnými veřejnosti pro kulturní a výchovně vzdělávací účely, které v současné době navštěvuje přibližně 10 milionů osob za rok z domova i zahraničí a jejichž návštěvnost stále stoupá. Většina z těchto památkových objektů je v neuspokojivém stavu a je potřeba se intenzivně věnovat jejich rekonstrukci a revitalizaci včetně přílehlých objektů a umožnit i rozvoj souvisejících služeb. Svůj velký význam má síť městských, venkovských a krajinných památkových zón a rezervací a řada movitých kulturních památek, kterými Česká republika disponuje a tvoří nezbytnou součást kulturního dědictví. Důraz je potřeba klást na jejich revitalizaci a obnovu, ale i prezentaci a propagaci široké veřejnosti. Dál existuje celá řada kulturních zařízení a subjektů, které poskytují kulturní služby, spočívající ve zpřístupňování umělecké tvorby a kulturního dědictví veřejnosti a v získávání, zpracování, ochraně, uchování a zpřístupňování informací, které slouží k uspokojování kulturních, kulturně-výchovných nebo kulturně-vzdělávacích potřeb veřejnosti. [22]

Existence dostupné kulturní infrastruktury je předpokladem pro fungování kulturního průmyslu s vysokou přidanou hodnotou, bez negativního vlivu na životní prostředí a s řadou multiplikačních efektů. Pro kvalitnější využití kulturního dědictví je nutno zejména vytvořit datovou infrastrukturu umožňující snadný přístup k informacím o kulturním bohatství, jeho dostupnosti, možnostech kulturního vyžití. Dále je zapotřebí dobudovat hmotnou infrastrukturu zahrnující zejména zlepšení přístupu ke kultuře v širším slova smyslu. Těmito základními atributy vybavené kulturní bohatství tak významně napomůže zvýšení zaměstnanosti, ekonomického rozvoje a atraktivity regionů pro investory, poskytovatele služeb a v neposlední řadě pro turisty. Dostupná nabídka kulturních aktivit a služeb přispívá rovněž ke kultivaci pracovní síly, čímž podporuje rozvoj kreativních schopností a tedy i vyšší flexibilitu na trhu práce. Kulturní dědictví se stane podnětem i pro rozvoj na něho navazujících služeb (od ubytovacích, stravovacích až po umělecké dílny a jiná specifikovaná řemesla) nebo bude figurovat jako zkvalitňující prvek vzdělávání a trávení volného času. [22]

Podpora informační společnosti v oblasti kultury, pokud se týká využití zdrojů kulturního dědictví, je součástí tvorby nových hodnot pro potřeby veřejnosti zejména prostřednictvím informačních technologií. (Digitalizace, paměťové instituce,

elektronické a audiovizuální archívy atd.). Efektivní využití informačního potenciálu v kulturním sektoru podporuje růst povědomí o kulturní identitě a s tím souvisejících estetických hodnot a podporu informační společnosti, která je v souladu s Akčním plánem eEurope 2005, jakožto součástí Lisabonské strategie a novou strategií pro Informační společnosti pod názvem i2010 (*A European Information Society for growth and employment*). Otevření kulturního sektoru veřejnosti, zajištění volného přístupu k informacím, zpřístupnění sbírek veřejnosti, uchování uměleckých děl na základě audiovizuálních a elektronických archívů, vytváří potenciál zejména pro oblasti inovací, investic a integraci informačních technologií do každodenního života společnosti.[35]

4.2 Základní dokumenty zabezpečující zdroje pro zachování a obnovu kulturního dědictví prostřednictvím cestovního ruchu – nadnárodní a národní úroveň

Vstupem do Evropské unie 1. května 2004 se České republice otevřela možnost plného využívání finančních prostředků v rámci implementace politiky hospodářské a sociální soudržnosti II.

Finanční prostředky fondů EU v období 2007 – 2013 a programování evropské regionální politiky (IREAS, 2007).

Celý programovací mechanismus začíná u Evropské komise. Ta vytyčí před každým obdobím tzv. cíle regionální politiky, které obecným způsobem definují, jak a jakými prostředky, a do kterých regionů budou finance směřovat. Zároveň stanovuje výši jednotlivých příspěvků a jejich rozložení v průběhu programovaného období. Jakmile jsou určeny společné cíle na úrovni Evropské unie (EU), postupuje jednání k nalezení shody mezi EU a jednotlivými členskými státy na základě strategických obecných zásad společenství (ERDF¹, ESF², CF) v podobě Národního strategického referenčního rámce, strategických dokumentů na úrovni Evropské unie, národních strategických dokumentů

¹ Evropský strukturální fond

² Evropský sociální fond

a také národní rozvojový plán. **Národní rozvojový plán** přímo podléhá Nařízení ke strukturálním fondům a Fondu soudržnosti. Dále jsou důležité dokumenty pro rozvoj venkova nazvané Strategické zásady pro rozvoj venkova (EAFRD³). Z jsou vytvářeny podle Programu rozvoje venkova dokumenty na základě nichž lze čerpat finance pro potřebné a plánované akce. Národní strategický referenční rámec je v přímé závislosti podřízen Strategickým obecným zásadám společenství, stejně jako Národní rozvojový plán. Na základě podkladů získaných z obou posledně jmenovaných dokumentů se vytvářejí jednotlivé Regionální operační programy (ROP).

Národní rozvojový plán (NRP) slouží podle možností veřejné podpoře a jsou v něm definovány priority v oblasti politiky hospodářské a sociální soudržnosti; byl schválen ve vládě. V případě České republiky je tento dokument sestavován dobrovolně. Ze strany EU není striktně požadován.

Na základě NRP a cílů EU je zpracován **Národní strategický referenční rámec (NSRR)** jako základní rozvojová strategie ČR. NSRR provádí analýzu hospodářského vývoje ČR, přičemž klade důraz na vymezení silných stránek země důležitých pro zlepšení konkurenceschopnosti v evropském a především celosvětovém měřítku a definování problémových oblastí, jejichž opomíjení by mohlo být překážkou udržitelného rozvoje. V další části NSRR jsou určeny strategické cíle a definovány jednotlivé operační programy a programové dokumenty a jejich zaměření.

Operační programy (OP) jsou strategické dokumenty rámcově vymezené pro konkrétní oblast podpory (např. průmysl, infrastruktura) a tak poskytují žadatelům základní informace, na co lze finanční prostředky z EU žádat. Nejedná se ovšem o izolované sektorové nebo regionální dokumenty, nýbrž jsou nástrojem realizace NRP/NSRR a politiky jednotlivých států. Jejich působnost se vztahuje především k cílům regionální politiky. Terminologicky lze upozornit na několik pojmů, které se v této oblasti vyskytují. Každý operační program pro programovací období 2007-2013 je rozpracován do tzv. prioritních os. Tyto představují hlavní směry intervence, které vycházejí z NRP, NSRR, Lisabonské strategie a dalších dokumentů. Jejich naplňování

³ Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

povede ke splnění specifických cílů, které má každý operační program stanoven. Každá prioritní osa je dále rozpracována do několika oblastí podpory, které se stávají nástrojem realizace operačních programů. Právě tyto oblasti podpory vymezují jednotlivé intervence, ale také hlavní aktivity, konečné příjemce, způsob realizace aj. Současné operační programy nejsou rozpracovány do takových detailů, aby v nich potenciální příjemce našel všechny nezbytné informace pro realizaci projektu a z toho důvodu vznikají tzv. implementační (prováděcí) dokumenty. V nich bude možné nalézt všechny náležitosti nutné pro čerpání finančních prostředků, které se neobjevují v operačních programech. Zároveň bude pro žadatele nezbytné důkladně prostudovat konkrétní vypsané výzvy programu.[6]

Financování z ERDF

Jako všeobecný příklad uvádím možnosti financování z evropských fondů (ERDF), kdy dosažení tzv. Cíle 1 mohou být spolufinancovány oprávněné náklady až do výše 75% z ERDF. Míra spolufinancování v regionech Cíle 2 může být 50%. Prostředky ERDF alokované pro iniciativu Interreg IIIB CADSES je možné čerpat pouze v případě, že bude zajištěno spolufinancování z národních zdrojů. Na financování aktivit ze strukturálních fondů nejsou poskytovány žádné zálohy. Platby z ERDF jsou poskytovány půlročně na základě certifikace výdajů a dílčí zprávy o postupu na projektu.

4.2.1 Národní rozvojový plán České Republiky 2007 - 2013

Hlavním programovým dokumentem České republiky, který se zaměřuje na oblast hospodářské a sociální soudržnosti v regionech (NUTS II.) je Národní rozvojový plán (NRP). Současně je to i strategický dokument pro získání finančních prostředků ze strukturálních fondů a fondu soudržnosti pro období 2007 - 2013. NRP charakterizuje současnou situaci v ČR, vymezuje problematické oblasti a stanovuje konkrétní cíle pro dané období. Mimo jiné obsahuje operační programy, které jsou navazujícími programovými dokumenty. Hlavním a dlouhodobým strategickým záměrem Národního rozvojového plánu je postupné vyrovnávání se ekonomické úrovni průměru zemí EU.

Globální cíl byl definován jako „Udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti.“⁴

Cílem tohoto dokumentu byla aktualizace Národního rozvojového plánu ČR 2004 - 2006, která ve svém výsledku vedla k vytvoření integrovaného dokumentu – Národního rozvojového plánu České republiky (dále NRP ČR 2007 – 2013). NRP ČR 2007 - 2013 plně odráží změny vyplývající z odlišného přístupu k evropské politice hospodářské a sociální soudržnosti 2007 - 2013, především se však jedná o posun Cílů politiky soudržnosti EU, nový přístup k procesu programování a nové ambice ČR jako plnohodnotného člena EU v dalším programovacím období, tzn. o konkrétní přehodnocení pozic v hospodářské, institucionální a politické oblasti.⁴

Cestovní ruch patří mezi největší a nejdynamičtější se rozvíjející ekonomická odvětví. Ve světě je považován za odvětví budoucnosti a stává se stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem celé české ekonomiky i rozvoje v řadě českých regionů. Ekonomika cestovního ruchu se podílí na celkové zaměstnanosti v ČR 12,9 %, a na tvorbě HDP 3,1 %. Naše republika disponuje historickým, přírodním a kulturním potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu a lázeňství. V zemi je množství historických, kulturních a technických památek, včetně památek zapsaných do seznamu UNESCO. Je zde hustá a dobře značená síť vzájemně propojených turistických stezek a tras. ČR má výraznou šanci uplatnit se na trhu cestovního ruchu nabídkou nových produktů jako např. městského, kongresového a incentivního cestovního ruchu, sportovní turistiky a cykloturistiky, kulturního cestovního ruchu a širokého souboru produktů, které jsou šetrné k přírodě. Dobré podmínky v ČR nabízí rovněž venkovská turistika se svými produkty – agroturistika, ekoagroturistika, ekoturistika, poznávání tradičních technologií, řemesel apod.⁴

⁴ Národní rozvojový plán 2007 - 2013, MMR Praha

4.2.2 Integrovaný operační program

Prioritní osou č. 4 Integrovaného operačního programu je Národní podpora cestovního ruchu. V rámci První obecné zásady - Přitažlivější Evropa a regiony Evropy pro investory a pracující, je jako perspektivní oblast jmenován rozvoj CR. Zohledňuje se územní rozměr politiky soudržnosti, který se promítá také do hospodářské diverzifikace venkovských oblastí. Ty jsou často závislé na cestovním ruchu, proto SOZS určují, že je třeba uplatnit integrovaný přístup směřující především k tomu, aby měl pozitivní dopad na odvětví CR, místní hospodářství, osoby pracující v cestovním ruchu, návštěvníky a místní obyvatelstvo a také na přírodní a kulturní dědictví. To se odráží v národní podpoře CR v rámci IOP. [6]

4.3 Dokumenty UNESCO

Česká republika je členským státem UNESCO a tím se stává účastníkem většiny úmluv a respektuje z nich plynoucí závazky a tyto také uplatňuje a zároveň uplatňuje i doporučení dokumentů, které mají nezávaznou povahu.[36] Východiska a inspirace pro kulturní politiky obsažené v dokumentech UNESCO jsou zásadně ovlivněny postavením a charakterem této mezinárodní vládní organizace. Základní východiska, myšlenky a cíle nacházíme opakovaně v téměř všech dokumentech přijímaných v souvislosti s řešením aktuálních problémů, v některých případech s poměrně značnou předvídavostí. Přestože nelze z UNESCO získávat finanční podporu pro rozvoj cestovního ruchu, naše působnost v něm je velice důležitá. UNESCO po celém světě propaguje ve velkém naše historické kulturní dědictví a je tak důležitým nositelem a prostředkem „reklamy“ a podporovatelem všeho dění v oblasti historie, kultury apod.

V oblasti kulturního dědictví se objevují následující témata:

- ochrana kulturního dědictví je na jedné straně chápána jako závazek pro hodnoty tohoto dědictví samotného, na druhé jako nezbytný předpoklad a zdroj rozvoje.

- prosazování kultury jako podstatného faktoru sociálního a ekonomického rozvoje společnosti a jejího rovnoprávného zapojení do strategií a programů rozvoje.
- sladění ochrany kulturního dědictví s potřebou jeho zapojení do současného kulturního života a jeho ekonomickou exploatací.
- prosazování zásady, že služby a výtvořby ve sféře kultury vstupující na trh jsou vzhledem k funkcím, které plní (např. nositel identity, hodnot a smyslu existence), zbožím zvláštní povahy.
- Zachování a podpora kulturní diverzity jako bohatství, přirozeného stavu kultury a předpokladu rozvoje společnosti i kultury samé.
- podpora kulturní plurality jako demokratického způsobu uskutečňování kulturní diverzity. [36]

4.4 Další programové dokumenty národní a nadnárodní úrovně

V České republice byl v uplynulých letech připraven a realizován celý systém na sebe navazujících programových dokumentů, v nichž se projevuje intencionalita regionálního rozvoje, a které tvoří rámce pro množství konkrétních rozvojových projektů. Takové programové dokumenty vypracovává většinou každý stát, aby mohl bez výraznějších problémů fungovat a orientovat své aktivity. V případě ČR byla navíc řada těchto dokumentů požadována Evropskou unií.

Základní právní předpisy a dokumenty na národní úrovni jsou: Zákon č. 248/2000 Sb. O podpoře regionálního rozvoje; Zákon č. 20/1987 Sb. O státní památkové péči v platném znění; Vyhláška č. 66/1988 Sb., kterou se provádí Zákon č. 20/1987 Sb.; Zákon č. 183/2006 Sb. O územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon); Zákon č. 114/1992 Sb., O ochraně přírody a krajiny. [36]

Zákon č. 248/2000 Sb. O podpoře regionálního rozvoje je nejvyšší národní normou v oblasti regionální politiky. Stanovuje podmínky pro poskytování podpory regionálnímu rozvoji s cílem vyváženého rozvoje státu nebo územního obvodu kraje, s tím související působnost správních úřadů, krajů a obcí a vytváří podmínky pro koordinaci a realizaci hospodářské a sociální soudržnosti. Zákon také stanovuje oblasti podpory regionálního rozvoje. Ve vztahu k tématu této diplomové práce jsou důležité následující oblasti:

1. rozvoj cestovního ruchu,
2. zlepšování vybavení regionu infrastrukturou a zajištění dopravní obslužnosti. [36]

Ministerstvo pro místní rozvoj ve spolupráci s dalšími ústředními správními úřady a kraji na základě průběžné analýzy hospodářského a sociálního rozvoje státu navrhuje vymezení regionů, jejichž rozvoj je třeba s ohledem na vyvážený rozvoj státu a vyrovnávání rozdílů mezi úrovněmi jeho jednotlivých územních celků, podporovat. Za tímto účelem vypracovává návrh strategie regionálního rozvoje, jehož verze pro období 2007 - 2013 obsahuje (na rozdíl od verze původní) samostatnou prioritní osu „kultura“. [36]

Na zákon č. 248/2000 Sb. navazují další dva dokumenty a to Strategie regionálního rozvoje ČR a Národní rozvojový plán (dále NRP). NRP je spojen především s fungováním ČR v EU. Strategie regionálního rozvoje ČR je základním programovým dokumentem, který se týká regionálního rozvoje v ČR jako takového. Tento dokument vznikl v souladu se zákonem o podpoře regionálního rozvoje (č. 248/2000 Sb.) a na jeho základě a ve spojitosti s ním byl připravován a utvářen také Národní rozvojový plán.

Strategie udržitelného rozvoje považuje za prioritní minimalizovat střety zájmů mezi hospodářskými aktivitami, ochranou životního prostředí a kulturního dědictví. Rozvíjet etické hodnoty v souladu s evropskými kulturními tradicemi a udržet vhodné formy rozmanitosti kultur, života venkova a aglomerací. Strategie upozorňuje na trvalé ekonomické podceňování významu kultury jako rozvojového faktoru a na nedoceňování významu investic do péče o kulturní dědictví. [36]

4.5 Zdroje použitelné pro zachování a obnovu kulturního dědictví České republiky prostřednictvím regionální a strukturální politiky

4.5.1 Integrovaný operační program a další

Ve vztahu k památkové péči představuje důležitou možnost čerpání prostředků z Evropské unie Integrovaný operační program (IOP). Ten se zaměřuje na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj. Vedle jiných oblastí podpory se zaměřuje také na oblast podpory pro rozvoj ČR a podporu kulturního dědictví. Kulturní zdroje podle textu dokumentu IOP představují zřetelnou komparativní výhodu ČR, umožňují trvale udržitelný hospodářský a sociální rozvoj. [36]

Integrovaný operační program obsahuje 6 prioritních os, které se dále člení na tzv. oblasti intervence. Ty pak vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci příslušné prioritní osy podpořeny. Pro obnovu kulturních památek přichází v úvahu prioritní osa 5 (Národní podpora územního rozvoje); oblast intervence 5. 1. - Národní podpora využití potenciálu území prostřednictvím národních, systémových intervencí v oblasti kultury, bydlení a rozvoje systémů tvorby územních politik. Mezi specifickými cíli prioritní osy jsou z hlediska památkové péče významné zejména: založení dlouhodobě komplexní podpory využití kulturního dědictví ČR ke stimulaci ekonomického a sociálního růstu, rozšíření a modernizaci kulturních služeb, rozvoji kulturního průmyslu a zvýšení atraktivity prostředí pro obyvatele, investory a návštěvníky. [36]

Projekty musejí mít prokazatelný přímý přínos, jak z hlediska dopadů na sociální a ekonomický růst a na zvýšení atraktivity prostředí státu, tak synergický efekt spočívající v tom, že umožní napojení dalších projektů v oblasti služeb a podnikání (např. kulturní

průmysl, obchod, umělecko - řemeslná výroba, vzdělávací aktivity, CR apod.) realizovaných zejména v rámci jednotlivých ROPů.

V rámci intervence budou podporovány projekty nadregionálního charakteru. To znamená projekty, které splňují přinejmenším jeden z následujících požadavků:

- Odborná kompetence a národní působnost příjemce prokázané statutem a případně existencí vlastní nebo smluvně zajištěné sítě regionálních pracovišť na území většiny NUTS II,
- Nadnárodní nebo národní význam památky (doložený zápisem v Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a Seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo zápisem v Ústředním seznamu kulturních památek jako národní kulturní památka)
- Územní umístění investic v rámci projektu do nejméně čtyř regionů soudržnosti NUTS II a zajištěná centrální koordinovaná realizace a následný provoz objektů v rámci celého projektu.

Podporované aktivity

- a) Budování a zefektivnění tematicky specializovaných národních center pro identifikaci, dokumentaci, uchování, užívání a prezentaci kulturního dědictví.
- b) Realizace vzorových projektů obnovy a využití nejvýznamnějších součástí nemovitého památkového fondu ČR:
 - b1)** Projekty obnovy a využití památkových objektů či souborů zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO a Seznamu kandidátů na zápis do tohoto seznamu nebo zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek jako národní kulturní památka.
 - b2)** Projekty obnovy a využití ucelených tematických souborů kulturních památek ležících na území většiny NUTS II, které je nutné kvůli koordinaci a zajištění synergického efektu realizovat centrálně.

Na prioritní osu 5 je z fondů EU vyčleněno 420,9 milionu Eur. Na prioritní osu 5 připadá 27,1 % z celkové alokace IOP pro cíl Konvergence, z toho orientačně: oblast intervence 5. 1 - 13,7 %.[36]

Další možností dotací na revitalizaci památek je (v našem případě) využití Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad. Ten je zaměřen na region soudržnosti Jihozápad, který je tvořen Plzeňským a Jihočeským krajem. Na program bylo v minulosti vyčleněno 619,65 milionů Eur, tedy cca 17,47 miliard Kč, což činí přibližně 2,32 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro Českou republiku. Řídícím orgánem ROP NUTS II Jihozápad je Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad. Tento regionální operační program je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). ROP NUTS II Jihozápad je rozdělen na 4 prioritní osy, které dělí program na logické celky. Každý celek je dále konkretizován prostřednictvím tzv. oblastí podpory. Je nutné upozornit, že operační programy jsou momentálně posuzovány Evropskou komisí, a proto je nutné brát následující případy jako nezávazné a spíše modelové. Mohou se ještě na základě připomínek Evropské komise případně změnit. [36]

*Pro názornost uvádím příklad: V loňském roce 2010 bylo na prioritní osu 3- **Rozvoj cestovního ruchu** z fondů EU vyčleněno 123,9 mil. €, tj. 20,0 % ROP JZ. Tyto finance by měly směřovat na výstavbu a rekonstrukci turistických cest (pěší a cyklostezky, hippostezky, vodní cesty, přístavy apod.) včetně doprovodné infrastruktury a značení, sportovně-rekreační a kulturní vybavenost, rekonstrukce, modernizaci a rozvoj ubytovacích kapacit, rekonstrukci památek včetně aktivit pro nové využití v oblasti CR a kultury, zavádění ICT v oblasti řízení a propagace CR, budování doprovodných informačních systémů, přípravu a realizaci cílených marketingových kampaní atd.*

*Ostatní osy zahrnují **Dostupnost center** – jedná se o prioritní osu 1 z EU (275,7 mil. €, tj. 44,5 % ROP JZ)- rekonstrukce a modernizace silnic II. a III. třídy, odstraňování bodových závad na silnicích II. a III. třídy a místních komunikacích - křižovatky, přejezdy, mosty, příprava koncepcí, programů a projektů na rozvoj dopravní obslužnosti, výstavba a modernizace parkovišť pro přestup na veřejnou dopravu, podpora pořízení vozidel veřejné dopravy, podpora přeměny autobusů na ekologický pohon, dopravní terminály, železniční stanice, zastávky, informační systémy, výstavba, rekonstrukce a modernizace infrastruktury veřejných regionálních letišť apod. Prioritní osou č. 2 je **Stabilizace a rozvoj měst a obcí** (201,4 mil. €, tj. 32,5 % ROP JZ) – slouží*

*především revitalizaci měst a obcí, jejich center, památkových zón apod. Tato osa se nepřímo dotýká opět CR (podobně jako osa č. 1) a to v kulturním životě, občanské vybavenosti, vzdělávací struktuře, rekonstrukcích, modernizaci apod. Na prioritní osu 4 je z fondů EU vyčleněno 18,6 mil. €, tj. 3,0 % ROP JZ. Ta se týká především **Financování aktivit spojených s řízením programu**, např. platy pracovníků zapojených do řízení ROP JZ, výběr projektů, monitoring projektů a programu, zpracování studií a analýz, propagace programu, poskytování informací, poskytování asistence a metodické pomoci potenciálním předkladatelům projektů, příprava a realizace projektů vzdělávacích programů apod. [36]*

Proto Regionální rada regionu soudržnosti Jihozápad vyhlásila (únor 2010) Výzvu k předkládání žádostí v souladu s Regionálním operačním programem NUTS II Jihozápad, který se týká právě Prioritní osy 3 – Rozvoj cestovního ruchu. Oblast podpory směřuje na Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu. Specifickým cílem oblasti podpory je posílení vzájemné provázanosti atraktivit cestovního ruchu, zvýšení podílu turisticky atraktivních a k životnímu prostředí šetrných způsobů dopravy, rozšíření nabídky možností pro trávení volného času, posílení konkurenceschopnosti nabídky v období zimní sezony a zvýšení kvality a úrovně poskytovaných služeb v oblasti cestovního ruchu.

Dokument dále specifikuje, že získané finanční prostředky budou moci využity na:

1. výstavbu turistických cest (**kromě výstavby hippostezek a stezek pro pěší**) včetně doprovodné infrastruktury a značení, rekonstrukce turistických cest (pěší stezky, cyklostezky, hippostezky, vodní cesty, přístavy či přístaviště) včetně doprovodné infrastruktury a značení
2. výstavbu a rekonstrukci sportovně-rekreační vybavenosti pro cestovní ruch
3. výstavbu a rekonstrukce kulturní vybavenosti pro cestovní ruch
4. výstavbu, rekonstrukci a modernizaci ubytovacích kapacit

Přestože jsem v příkladu výše zmínila oblast **revitalizace památek**, které je vyhrazena prioritní osu 2 (Stabilizace a rozvoj měst a obcí), oblast podpory 2. 3

Revitalizace částí měst a obcí (sídla s 501-5 000 obyvateli), musím konkretizovat oblasti podpory, které se úzce vztahují i k rozvoji CR, přestože nepřímo:

1. sanace a revitalizace zanedbaných areálů, objektů a ploch v sídlech,
2. stavební obnova a dostavba náměstí a dalších veřejných prostranství, včetně architektonických prvků,
3. značení a úpravy veřejných prostranství a objektů občanské vybavenosti pro zdravotně postižené,
4. revitalizace památkově chráněných objektů a území. [36]

V rámci Evropské spolupráce jsou poskytovány dotace na podporu účastníkům projektů, kterým byl udělen grant z programu EU Culture 2007 - 2013. Je koncipován na období let 2007 – 2013 a je programem Evropské unie pro částečné financování především mezinárodních projektů z oblasti kultury. Rozhodnutí Evropského parlamentu a Evropské rady o založení programu bylo uveřejněno v Úředním věstníku EU 27. prosince 2006; znění v českém jazyce je k dispozici. Hlavním cílem je povznést kulturní oblast sdílenou Evropany založenou na společném kulturním prostoru a to prostřednictvím rozvoje kulturní spolupráce mezi tvůrci, kulturními aktéry a kulturními institucemi v zemích účastnících se Programu, s cílem podpořit vznik evropského občanství. Program vychází z čl. 151 Niceské smlouvy, který stanoví, že Evropské společenství bude přispívat ke kulturnímu rozkvětu členských států, bude respektovat jejich národní a regionální rozmanitost a zároveň zviditelní společné kulturní dědictví. [36]

Specifickými cíli programu Culture jsou propagace nadnárodní mobility kulturních aktérů, podpora nadnárodní mobility uměleckých děl a kulturních produktů a podpora mezikulturního dialogu. Obecné a specifické cíle jsou naplňovány prostřednictvím akčních linií programu (akční linie se nazývá Strand).

Strand 1 spočívá v oblasti podpory kulturních projektů; jedná se o projekty víceleté spolupráce (dlouhodobé projekty) dále o akce spolupráce (krátkodobé projekty) a o literární překlady a zvláštní akce.

Ve Strandu 2 jsou podporovány subjekty, které jsou aktivní v oblasti kultury na evropské úrovni.

Strand 3 se zaměřuje na podporu studií, analýz, sběru a šíření informací v oblasti kulturní spolupráce a evropské kulturní politiky a dále na podporu národních kanceláří. [36]

Abych doplnila výčet nadnárodních zdrojů, uvádím například Mezinárodní visegrádský fond - *International Visegrád Fund* (IVF). Ten byl založen 9. června 2000 ve Štíříně (ČR); sídlí v Bratislavě. Podporuje rozvoj užší spolupráce a posilování vzájemných vazeb mezi státy V4 (Visegrádské 4 – Česko, Maďarsko, Polsko, Slovensko). Fond finančně podporuje projekty v následujících oblastech kultury, vědy a výzkumu, vzdělávání, výměny mládeže, rozvoj turismu a přeshraniční spolupráce. Rozpočet byl tvořen ze stejně vysokých příspěvků členských zemí. Např. v roce 2006 se zavázaly přispívat 1,25 milionu EUR. Celkový rozpočet fondu do roku 2009 byl 5 milionů EUR. Pro rok 2010 6 milionů EUR. Jako další významné evropské fondy uvádím tzv. Norské fondy nebo známý fond PHARE.

4.6 Předpisy pro granty a dotace ČR

Pokud se týká **státních dotací**, kompetentním orgánem pro jejich udělování je Ministerstvo kultury ČR – Odbor památkové péče. Jedná se jak o granty a dotace pro památky, tak i granty na podporu účastníků mezinárodních projektů z programu EU Kultura 2000 nebo Kultura 2008. (Granty jsou určeny pro organizátory a spoluorganizátory kulturních aktivit v rámci mezinárodní spolupráce, které získaly podporu z programu Evropské unie Kultura 2000 nebo Kultura 2007).

Ministerstvo kultury ČR vyhlašuje na rok 2008 dotační řízení na dotace a příspěvky v oboru Muzea, galerie a ochrana movitého dědictví a v oboru památky. **V oboru Muzea, galerie a ochrana movitého dědictví** jsou vyhlášena dvě dotační řízení a to na projekty zaměřené na činnost občanských sdružení a organizací s mezinárodním prvkem podporující kulturní aktivity v oblasti movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií. Tyto granty jsou udělovány v těchto okruzích:

1. Prezentace, popularizace a ochrana movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií.

2. Zajišťování informačního servisu a komunikace v oboru muzejnictví, organizace a účast na seminářích, školeních, kolokviích apod., zaměřených na ochranu movitého kulturního dědictví a s tím související vědní obory, sbírkotvornou činnost, výzkum a vývoj, s celostátním nebo mezinárodním významem.

Druhé dotační řízení v tomto oboru je vypsáno na konkurz z programu Kulturní aktivity na podporu projektů zaměřených na poskytování standardizovaných veřejných služeb muzeí a galerií. Podle ustanovení § 10a odst. 2 Zákona č. 122/2000 Sb., O ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) budou na základě konkurzu ze státního rozpočtu poskytovány v roce 2008 dotace na projekty zaměřené na naplňování standardu časové dostupnosti vybraných veřejných služeb, kterým je poskytování informací o sbírkách, které poskytovatelé standardizovaných veřejných služeb spravují, ve smyslu ustanovení § 10a odst. 2 písm. d) zákona, podle přílohy tohoto konkurzu. Konkurz je vypsán pro garanty poskytování standardizovaných veřejných služeb, jimiž jsou, podle ustanovení § 2 odst. 8 zákona č. 122/2000 Sb., zřizovatelé poskytovatelů standardizovaných veřejných služeb (muzeí a galerií). [36]

Dalším dotačním řízením je **obor památky**. Z něho mohou být poskytovány dotace na následující tématické okruhy:

1. Havarijní program.
2. Program péče o vesnické památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny.
3. Program záchrany architektonického dědictví.
4. Program restaurování movitých kulturních památek.
5. Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón.
6. Program obnovy kulturních památek prostřednictvím, obcí s rozšířenou působností.
7. Program podpory pro památky UNESCO.

V rámci havarijního programu jsou poskytovány finanční příspěvky pro zabezpečení nejnaléhavějších oprav nemovitých kulturních památek, zejména na odstranění havarijního stavu střech a nosných konstrukcí staveb. Program péče o vesnické

památkové rezervace a zóny a krajinné památkové zóny se zaměřuje na podporu obnovy a zachování kulturních památek, zejména památek lidové architektury, jako jsou například zemědělské usedlosti, chalupy, kapličky a boží muka, které se nacházejí v uvedených památkově chráněných územích. Program záchrany architektonického dědictví podporuje obnovu kulturních památek tvořících nejcennější součást našeho architektonického dědictví, jako jsou hrady, zámky, kláštery, historické zahrady, kostely a podobně. Zamýšlené práce přitom musejí směřovat k záchraně kulturní památky nebo k záchraně těch jejích částí, které tvoří podstatu kulturní památky. K žádosti o zařazení do Programu se přikládá zvláštní druh dokumentace, tzv. projekt záchrany kulturní památky. Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón je nástrojem k obnově kulturních památek nacházejících se v nejcennějších částech našich historických měst, prohlášených za památkové rezervace a památkové zóny. Finanční příspěvky mohou být z něho poskytovány pouze tehdy, pokud má příslušné město zpracován vlastní program regenerace a pokud se zároveň finančně podílí společně s vlastníkem na obnově kulturní památky. [36]

4.6.1 Finanční prostředky na regionální (národní) úrovni

Na **regionální úrovni** lze využít finančních prostředků z následujících programů:

Programy rozvoje krajů a krajské kulturní koncepce zpracovávají jako střednědobé rozvojové dokumenty všechny kraje. V současné době jsou tyto programy aktualizovány, mimo jiné i pro potřeby čerpání prostředků ze Strukturálních fondů EU. Ve všech programech se objevuje kultura jako důležitý faktor a zároveň oblast podpory regionálního rozvoje. Pojetí kultury v Programu rozvoje Plzeňského kraje je takové, že je zařazena do oblasti lidských zdrojů. Je zde opatření na preventivní ochranu památek či na podporu vytváření vztahu ke kulturnímu dědictví regionu. [36]

Koncepce podpory státní památkové péče v Plzeňském kraji

Zásadní oborový dokument pro Plzeňský region byl přijat v roce 2003 a jeho koncepce vymezuje činnost památkové péče v tzv. P-P-P-P (Poznání – Péče –

Prezentace – Participace). Tato čtyři Pé slouží k odkrytí a zhodnocení kulturního dědictví i jako ekonomického potenciálu. [36]

V neposlední řadě lze využít i regionálních dotací **od města Klatovy**. V roce 2008 lze zažádat o poskytnutí dotace v oblasti kultury na následující aktivity: historie, kultura a přítomnost Klatov. Jedná se o podporu významných akcí a spolkové činnosti. [36]

4.7 Konkrétní příklady využití Strukturálních fondů EU na Klatovsku

Už od roku 2001 připravuje Město Klatovy projekty určené pro spolufinancování ze Strukturálních fondů Evropské unie. Jejich cílem je udržet Klatovy a okolí prosperujícím a upraveným městem, s vysokým potenciálem nabídky turistických atraktivit a pracovních příležitostí.

S finanční pomocí fondů EU přibylo za uplynulých deset let v Klatovech např. Centrum celoživotního vzdělávání a sociální integrace, vybudovaly se cyklostezky a obnovily turistické cesty spojující město s příměstskými rekreačními oblastmi. Opravila se a rozšířila vodovodní a kanalizační síť včetně komunikací; zatraktivnily se městské lázně s autokempem, opravilo letní kino a některé objekty a prostranství v městské památkové zóně. Z dalších financí byla vybudována infrastruktura pro novou průmyslovou zónu. [36]

Dosažitelnost čerpání finančních prostředků z jednotlivých fondů EU umožnila městu především jeho stabilní ekonomická situace, vyjádřená Ratingem Baa/cz Aa, czB-1, kladné výsledky hospodaření a schopnost překlenout z vlastních zdrojů či pomocí bankovních úvěrů fázi realizace projektů. Finanční prostředky z fondů EU jsou přirozeně poskytovány až po dokončení projektu, případně po dokončení jeho ucelené fáze. [36]

Stejně významným faktorem pro úspěšné čerpání peněz z fondů EU byla a je schopnost pracovníků Městského úřadu navrhnout, připravit a zpracovat žádosti o podpory v takové formě a rozsahu, které splňují všechny předepsané nároky EU.

Součinnost úřadu a orgánů města – Rady a Zastupitelstva - hrají v této fázi významnou a nezanedbatelnou úlohu, protože samotný nápad nemá v žádném případě šanci na úspěch, pokud by na jeho dofinancování a realizaci nebyly uvolněny peníze z rozpočtu. Samozřejmě, že klatovská radnice v mnohém musí spolupracovat s Krajským úřadem v Plzni, Ministerstvem kultury a Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a to na všech stupních. Samostatnou kapitolou využívání fondů EU je přeshraniční spolupráce s přilehlým Bavorskem. [36]

Období první fáze let 2000 - 2006, kdy byly před a po vstupu České republiky, čerpány „evropské finance“, je už dávno pryč. Současnost patří čerpání fondů EU na další programové období 2007 – 2013 a předpoklad, že nepřijaté projekty první fáze přejdou do financování v novém období, se téměř bez výjimky potvrdil. Pokud se týká konkrétně CR, pro léta 2007 – 2013 naplnila se vize projektu **Vybavení turistických stezek**. Tento vznikl ve společné přeshraniční spolupráci jako Cíl 3 České republiky a Svobodného státu Bavorsko v rámci dispozičního fondu EU pro regionální rozvoj Investice do vaší budoucnosti.

S jeho realizací se začalo v listopadu 2008 podáním žádosti na Regionální rozvojovou agenturu Šumava a ukončen byl v červnu 2009. Celkové náklady projektu si vyžádaly 21.245,- €, tj. cca 536.749,- Kč, podpora Evropské unie z této částky byla 85% celkových uznatelných nákladů, tj. 18.058,-€, tj. cca 456.234,- Kč a Město Klatovy bylo nositelem projektu a příjemcem dotace. Projekt současně realizovalo 7 obcí mikroregionu Plánicko - Bolešiny, Číhaň, Hnačov, Nalžovské Hory, Zavlekov a města Klatovy a Plánice. Celkem bylo vyrobeno 17 ks odpočívadel, 4 ks stojanů na mapy o rozměrech 120 x 92 cm, 8 kusů stojanů na informační tabule o rozměrech 80 x 80 cm, 4 kusy venkovních map mikroregionu Plánicko o rozměrech 120 x 92 cm, 8 kusů informačních tabulí k pamětihodnostem a přírodním zajímavostem o rozměrech 80 x 80 cm. Jednotlivé prvky byly zhotoveny na základě požadavků obcí. Město Klatovy obdrželo 4 kusy odpočívadel, 3 kusy stojanů na mapu a 3 kusy venkovních map mikroregionu a provedlo instalaci v části obcí – Habarice a Kvaslice. [36]

Dalším důležitým projektem pro rozvoj CR na celé Šumavě, který se konkrétně dotýkal Klatovska je tzv. **Česko-bavorská vstupní brána**. Podpora projektu byla opět

přidělena z programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007 -2013. Realizace se uskutečnila od listopadu 2008, podáním žádosti na Regionální rozvojovou agenturu Šumava. Celkové náklady byly 6 244,- €, tj. cca 162 300,- Kč; podpora Evropské unie z této částky činila 50% celkových uznatelných nákladů, tj. 3 122,-€, tj. cca 81 200,- Kč. Město Klatovy bylo opět nositelem projektu a příjemcem dotace. Dokončení se uskutečnilo v červnu 2009 a celkové náklady projektu činily 153 935 Kč, z toho podíl dotace byl 50%. Tím byla vyřešena výroba nafukovacího zařízení - pneumatického poutače , včetně grafického provedení - to symbolizuje město (dvě věže). Z jedné strany je umístěn český a z druhé strany německý text v souladu s Pravidly pro publicitu, včetně loga EU, loga Správce programu – Euroregionu Šumava – jihozápadní Čechy a loga Programu přeshraniční spolupráce Cíl 3 ČR – Svobodný stát Bavorsko. Z německé strany se partnerem projektu stala obec Bodenmais. Zařízení Česko-bavorská vstupní brána bylo předáno do správy MKS. Projekt byl opět spolufinancován EU z fondu pro regionální rozvoj Investice do vaší budoucnosti. [36]

Interaktivní dílna – Návrat k tradicím, byl název dalšího z projektů oživujícího CR, na něž byly čerpány finance z evropských fondů (2007 – 2013) a uskutečnil se v Městském muzeu Horažďovice. Celkové výdaje činily téměř 658 tisíc korun a byl realizován od ledna do června roku 2009. Projekt byl předložen v rámci 3. výzvy ROP – NUTS II. Jihozápad. V městském muzeu byla na jeho základě vytvořena turisticky atraktivní interaktivní dílna rukodělných řemesel, která netradiční formou rozšířila kulturně vzdělávací cestovní ruch a nabídku cestovního ruchu v regionu. Mimo jiné se tu nacházely vybavení tkalcovské dílny - tkalcovský stav a kolovrátek; nástroje k prezentaci řemeslných prací, kterými jsou výroba ze dřeva, předení a paličkování. Dále byl vytvořen na webových stránkách muzea unikátní program „virtuální dílna“. Informace o ní, ale také např. o tkaní (on-line), tak byly dostupné nejen návštěvníkům muzea, ale i široké veřejnosti u nás i v cizině. Součástí tohoto projektu bylo vydání propagačních materiálů - brožur (leporel) ve třech jazykových mutacích, které byly distribuovány do informačních center v regionu. „Realizací projektu došlo k vytvoření nového zajímavého produktu cestovního ruchu, díky kterému budou zachovány staré tradice pro budoucí generace. Projekt byl úspěšně dokončen a rozšířil nabídku městského muzea. Zájem veřejnosti předčil naše očekávání. Zvýšila se návštěvnost

v sezóně a mimo sezónu je dílna využívána v rámci výuky školy. Možnost vlastnoruční práce a ověření si manuální zručnosti přitahuje návštěvníky všech věkových kategorií,“ vysvětlila starostka Horažďovic Jindřiška Antropiusová. [36]

4.7.1 Současný společný Cíl 3

Přeshraniční spolupráce, Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko pokračuje i nadále. Na 4. zasedání Monitorovacího výboru 15. října 2008 v německém Frauenau bylo výborem schváleno celkem **25 projektů** s celkovým příspěvkem z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) ve výši **13,4 milionu EUR**. Z toho bylo 24 projektů bylo bez výhrady a 1 s výhradou. Plzeňský kraj byl dotován částkou 3,5 milionu Eur z ERDF a 57, 5 tisíce Euro ze Státního rozpočtu České republiky. Za ně by se měly realizovat: **Cyklotrasa Mnichov – Praha s úseky Deggendorf (SRN) a Klatovy**. Přitom Deggendorf získal 36 440 Eur a Klatovy 737 494 Eura, z toho ČR se bude podílet příspěvkem ve výši 43 382 Eura. Další příspěvky z evropských fondů budou vloženy do Galerie Klatovy / Klenová (33 200 Eur) a Okresní hospodářské komory v Klatovech (621 137 Eur). [36]

Další společné zasedání Monitorovacího výboru Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR – Svobodný stát Bavorsko pro léta 2007 – 2013 v roce 2008 na němž bylo projednáno 54 projektů s výší prostředků z ERDF 41 374 tisíc Eur. Přitom celková alokace programu je necelých 116 tisíc EUR. Obě strany se vzájemně dohodly na společném projektu pod názvem **Dokumentace a prezentace moderního sochařství ve veřejném prostoru**, které organizačně zaštitily Zweckverband Niederbayerische Freilichtmuseum, Centrum pro dějiny sochařství Horažďovice, kraj Deggendorf a Město Klatovy, Telecenter Regen a Město Švihov. Toto jsou jen drobné ukázky účinné přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Německem, konkrétně Bavorskem.

4.8 Euroregion Šumava

Vzájemná spolupráce byla zahájena už v roce 1993, kdy na základě celospolečenského tlaku byl na naší straně hranic vytvořen Euroregion Šumava. Jedná

se o zájmové sdružení právnických osob za účelem mezinárodní spolupráce s městy a obcemi. Českou stranu zastupují území bývalých okresů Domažlice, Prachatice, Klatovy, Český Krumlov a Strakonice, do tohoto euroregionu je zapojeno okolo 125 českých měst a obcí. Zahraničními partnery Euroregionu Šumava jsou Euregion Bayerischer Wald - Unterer Inn v Bavorsku a Regionalmanagement Mühlviertel v Horním Rakousku. Hlavním cílem je zachování a zlepšení přirozených životních podmínek celé oblasti, rozvoje hospodářství, posílení vzájemné spolupráce a koordinace činností s dalšími regiony, výstavby infrastruktury přesahující společné hranice regionů, zařazení regionu do aktivit EU.

Činnost je zaměřena především na:

- zkvalitnění a koordinace přeshraniční spolupráce
- reprezentaci regionu
- výměnu informací
- správu Dispozičního fondu Interreg IIIA
- účast na tvorbě strategií rozvoje a programů EU [36]

4.8.1 Partnerství Euroregionu Šumava a Svobodného státu Bavorsko

Přirozeným partnerem přeshraniční spolupráce pro Euroregion Šumava se stal Svobodný stát Bavorsko, přesněji Dolní Bavorsko (Niederbayern). Tento německý stát má rozlohu 10 329 km². Správním centrem je město Landshut, ve kterém žije 1,2 milionu obyvatel. Část území zabírá Bavorsko-český les a pohoří před Alpami. Kraj Dolní Bavorsko má devět zemských okresů: Deggendorf, Dingolfing-Landau, Freyung-Grafenau, Kelheim, Landshut, Pasov, Regen, Rottal-Inn, Straubing – Bogen a tři samostatná města Landshut, Pasov a Straubing. [36]

4.9 Program Cíl 3 ČR – Svobodný stát Bavorsko 2007 - 2013

Nový společný operační program přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013 byl vyhlášen 24. ledna 2008 v německém Regensburgu. Den před tím se uskutečnilo ustavující zasedání Monitorovacího výboru

programu. Bavorskou stranu zastupovala ministryně hospodářství, infrastruktury, dopravy a technologie Emilia Miller a českou stranu, která je Národním orgánem programu, se vyhlášení zúčastnil tehdejší první náměstek ministra pro místní rozvoj Jiří Vačkář. Operační program Přeshraniční spolupráce Cíl 3 Česká republika - Svobodný stát Bavorsko 2007–2013, byl Evropskou komisí schválen 20. prosince 2007 a navazuje na předchozí česko-bavorskou spolupráci v rámci Iniciativy Společenství INTERREG IIIA (2004–2006).

Cílem programu je rozvoj česko-bavorského příhraničí jako společného životního, přírodního a hospodářského prostoru, posílení konkurenceschopnosti oblasti a celkové zlepšení životních podmínek pro obyvatele. Celý program disponuje 115,5 mil. EUR, z čehož pro českou stranu je připraveno k rozdělení 55 mil. EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj. K dotační oblasti programu patří kraje Karlovarský, Plzeňský, Jihočeský a přilehlé zemské okresy v Horních Frankách, Horní Falci a Dolním Bavorsku. Projekty, které budou moci být z programu financovány, musí mít významný pozitivní dopad pro české a bavorské příhraničí a zahrnovat jednoho bavorského a jednoho českého partnera. Partneři ze svých řad jmenují tzv. **vedoucího partnera**, který zodpovídá za projekt jako celek. Projekt také musí splňovat minimálně **dvě ze čtyř kritérií spolupráce** stanovených Evropskou komisí. Těmi jsou: **společná příprava, společná realizace, společné financování a společný personál**.

Oblasti podpory jsou následující:

1. hospodářská spolupráce a rozvoj ekonomického prostoru,
2. cestovní ruch, volný čas a rekreace,
3. profesní vzdělávání a trh práce,
4. výchova a všeobecné vzdělávání, věda, výzkum, kultura, zdravotnictví a sociální péče, civilní ochrana a ochrana před katastrofami,
5. dopravní a turistické sítě (Dispoziční fond),
6. životní prostředí a ochrana přírody,

7. územní plánování a rozvoj venkovského prostoru,
8. doprava,
9. komunikační a informační systémy. [36]

Další praktické příklady čerpání financí z fondů nadnárodní a národní úrovně uvádím v následující kapitole, která se zabývá vybranými kulturními památkami na Klatovsku. V tabulkách jsou uvedeny případy čerpání peněz (jejich výše, účel použití atd.).

5 Vybrané kulturní zajímavosti Klatovska jako objekty cestovního ruchu

V této kapitole se podrobně zaměřím na vybrané hrady a zámky Klatovska, které budou dále objektem empirického šetření. Budu věnovat pozornost jejich umístění a historickému vývoji. Při tom jsem využívala dokumenty a internetových stránek jednotlivých hradů a zámků a rovněž cituji některé pasáže ze své bakalářské práce. Na základě rozhovorů s osobami, které zde pracují, popisují současné využití objektů a vývoj návštěvnosti v letech 2000 - 2010. Zároveň zjišťuji, zda a jak jsou využívány finanční prostředky (jak z národní, tak i nadnárodní úrovně).

5.1 Umístění a historie vybraných hradů a zámků

5.1.1 Hrad a zámek Klenová

Hrad a zámek Klenová se nachází přibližně 50 km jižně od Plzně, 13 km jihozápadně od Klatov a 40 km od česko-německé hranice na kopci nad Janovicemi nad Úhlavou. Nejstarší zmínky o hradu a zámku v psané literatuře nacházíme ve třetím svazku rozsáhlého díla jezuity Bohuslava Albína z roku 1681. Bohužel z období 13. století se dochovalo minimální množství písemných zpráv a protože není přesně známa ani doba založení hradu, považuje se za ni období po vzniku města Klatovy – tedy v polovině 13. století. Osoba zakladatele Klenové není známa. Roku 1832 zakoupil panství Klenová hrabě **Josef Filip Eduard Stadion**. Ten vybudoval v prostoru jižní opevnění, spodní bránu, kapli a vystavěl kočárovnu. V roce 1838 předal celé panství bratru **Franzovi**, který se stal rakouským ministrem vnitra, a proto prodal roku 1838 panství **Františku Václavu Veithovi**, který měl zásluhu na dokončení zámeckých interiérů. Dalším majitelem se stal v letech 1849 - 1880 **Heliodor Heidl**, který upravil západní novogotické křídlo do novorenesančního stylu. **Felix z Heintschelm**

vybudoval Vilu Paula, která byla později přejmenována na vilu **manželů Kotrbových**. V soukromých rukou zůstal zámek až do roku 1951, kdy byl odevzdán do správy Národní kulturní komise. Jako poslední majitel je uvedena malířka **Vilma Vrbová – Kotrbová**. V roce 1963 byla na Klenové zřízena galerie výtvarného umění.

V roce 2001 došlo ke změně zřizovatele. Po deseti letech ve správě Ministerstva kultury ČR se zřizovatelem hradu a zámku Klenová stal Plzeňský kraj. Správcem je příspěvková organizace Galerie Klatovy/Klenová. [36]

5.1.2 Vodní hrad Švihov

Vodní hrad Švihov se nachází 9 km od Klatov směrem na Plzeň. Jedná se o pozdně gotický vodní hrad pocházející ze 14. století patřící rodu Rýzmbeků. Historické zmínky o hradu se datují do roku 1194, kdy bylo ve Švihově postaveno první zemanské sídlo, a první písemná zmínka o vsi Švihov pochází až z roku 1245. Za třicetileté války město vyplenilo švédské vojsko, ale na obranný systém hradu si dobyvatelé netroufli. Po třicetileté válce císař Ferdinand III. (r. 1655) nařídil zničení hradu (a řady dalších v Čechách) prý proto, aby se nemohly stát útočištěm zemských škůdců. Díky intervencím a oddalování demolice se podstatu hradu podařilo zachránit. Ve velmi zuboženém stavu zůstal v majetku Černínů až do roku 1918. Od úplné zkázy ho zachránilo pouze to, že byl využíván jako hospodářské stavení. Když přestal sloužit jako sýpka, zřítily se shnilé krovy nad oběma paláci, části zdí a v roce 1928 byl vodní hrad označován jako zřícenina. Při hlavní, téměř již zřícené bráně, bylo v roce 1925 postaveno obytné stavení. Teprve po roce 1930 došlo k provizornímu zastřešení obou paláců nízkou střechou (dochováno dodnes) byly obnoveny i střechy na Červené baště, kapli a věži. Po roce 1949, kdy už byl hrad převeden do majetku státu, začaly programové obnovné práce, které s přestávkami pokračují dodnes. Hrad je majetkem státu a spravuje ho Národní památkový ústav v Plzni. [36]

5.1.3 Hrad Rabí

Hrad Rabí se nachází 40 km od Klatov, poblíž Sušice. První zmínky pocházejí ze 12. století. Počátky historie hradu se váží patrně již do II. století našeho letopočtu. Za zakladatele byli považováni páni z Velhartic, jimž patřila okolní panství, ale podle nejnovějších výzkumů se zdá být pravděpodobnější, že Rabí bylo nejsevernějším majetkem hrabat z Bogenu, později Wittelsbachů. Po roce 1548 bylo Rabí zadluženo, a proto bylo prodáno. Poté se zde střídali majitelé, kteří o hrad neměli velký zájem a hrad nebyl udržován ani opravován. Zkázu dovršila třicetiletá válka, kdy bylo Rabí vypleněno Mansfeldovými vojáky a obyvatelé městečka ho začali rozebírat na stavební materiál pro svá stavení. Ani Lamberkové, kteří hrad drželi od r. 1708, nedokázali jeho zkázu zastavit. Po požáru na počátku 18. století se areál stal výhradně opuštěným zdrojem stavebního materiálu. Teprve v roce 1834 byla od zchovalé třetí brány opět uzavřena alespoň horní část hradu. V roce 1920 koupil hrad za symbolickou 1 korunu horažďovický Spolek pro zachování uměleckých, historických a přírodních památek v okresech pošumavských a na jeho zabezpečení a záchraně odvedl obrovský kus práce. Hrad začal sloužit jako vyhlídka a stal se vyhledávaným turistickým cílem. V roce 1945 připadl státu. Podle celkové povahy starého jádra ho lze zařadit jako pozdně románskou stavbu a datovat ji asi do druhé čtvrtiny 13. století. Tento hrad je rovněž státním majetkem a je ve správě Národního památkového ústavu Plzeň. [36]

5.1.4 Hrad Kašperk

Rozlehlý gotický hrad Kašperk se nachází na vysokém a strmém severozápadních ostrohu Ždánov nad Kašperskými Horami zhruba 40 km od Klatov. Hrad Kašperk založil v roce 1356 český král a římský císař Karel IV. I když měl Kašperk statut hradu královského, nespravovala ho přímo královská komora. Král ho pronajímal takzvaným zástavním držitelům, většinou významným věřitelům, samozřejmě i s celým kašperským panstvím. Hrad se stal sídlem poprav, což znamenalo, že každému pánu na Kašperku příslušelo právo a povinnost pečovat o veřejný pořádek a bezpečnost, stejně tak jako stíhat provinilce v Prácheňském kraji (oblast jihozápadních Čech).

Koncem 16. století hrad postupně ztrácel svůj původní význam, na jeho pravidelnou údržbu se již prostředků nedostávalo a chátral. Královská komora začala rozprodávat kašperské panství. Nakonec v roce 1616 odkoupilo již zpustlý hrad nedaleké Město Kašperské Hory, které je jeho vlastníkem i provozovatelem dodnes. [36]

5.1.5 Hrad Velhartice

Hrad Velhartice se nachází 17 km od Klatov. První písemná zmínka o hradu pochází z roku 1318, objevila se ve jméně otce pozdějšího komorníka a osobního rádce císaře Karla IV. Buška z Velhartic, který je uveden v roli ručitele na jakési dlužní listině. Ovšem založení osady je mnohem staršího data. Osada vznikla patrně již ve 2. polovině 12. století při kolonizaci této části Českého knížectví bavorským Wilhartem, z jehož jména se odvozuje i jméno obce, zvané dříve Wilhartice. V roce 1373 je již obec uváděna jako městečko. Po roce 1945 hrad několikrát měnil správce, až byl roku 1957 předán KNV v Plzni, který ho pak využíval k rekreačním účelům. Od roku 1969 je hrad ve správě Národního památkového ústavu v Plzni a je národní kulturní památkou. [36]

5.2 Současné využití vybraných památek

V březnu roku 2008 jsem hovořila s pracovníky vybraných hradů a zámků o jejich využití. Rozhovory s ředitelem a ekonomickou pracovnící hradu a zámku Klenová trvaly 35, respektive 45 minut. Na hradě Švihov jsem hovořila s kastelánem a průvodkyní a to příslušně 55, 45 minut. Na hradu Rabí jsem rozhovor vedla s kastelánem a pokladní a naše rozhovory trvaly příslušně 60 a 45 minut. Na hradě Kašperk se o své zkušenosti podělili kastelán s průvodkyní a rozhovory trvaly 45 a 55 minut. Na hradě Velhartice jsem s kastelánem a pokladní hovořila 60 a 45 minut. Pro možnost komparace těchto údajů jsem rozhovory opakovala v březnu roku 2011. Rozhovory s ředitelem a ekonomickou pracovnící hradu a zámku Klenová trvaly 25, respektive 35 minut. Na hradě Švihov jsem hovořila s kastelánem a průvodkyní a to příslušně 35, 25 minut. Na hradu Rabí jsem rozhovor vedla s kastelánem a pokladní a

naše rozhovory trvaly příslušně 30 a 25 minut. Na hradě Kašperk se se mnou o své zkušenosti podělili kastelán s průvodkyní a rozhovory trvaly 45 a 35 minut. Na hradě Velhartice jsem s kastelánem a pokladní hovořila 40 a 35 minut. Údaje se týkají návštěvnosti, získávání finančních prostředků; další informace jsou získány z rozhovorů a to z interních zdrojů jednotlivých hradů a zámků.

5.2.1 Hrad a zámek Klenová

Hrad a zámek Klenová jsou v současné době plně využívány. Zpřístupněny jsou zřícenina hradu, Purkrabství, Hranolová věž, galerie v 1. patře zámku a stálá expozice v přízemí a galerie v barokní sýpce. Na nádvoří hradu konají středověké slavnosti a koncerty. Sál v přízemí je využíván pro svatební obřady, v galerii u Bílého jednorožce (který rovněž patří galerii Klenová) jsou pravidelné přednášky. Nově je zpřístupněna Stadionská kaple nad druhou hradní bránou. Mimo sezónu se tu uskutečňuje publikační činnost, při níž jsou vydávány různé publikace související s hradem a zámek Klenová a výtvarným uměním.

Tabulka 2: Provozované akce na hradu a zámku Klenová

	Druh akce:	Objekt	Období	Návštěvnost rok 2008	Návštěvnost rok 2010
1	Stálá expozice a výstavy obrazů	Přízemí zámku a galerie v 1. patře	duben-listopad	15 150	19 350
2	Svatby	Sál v přízemí	celoročně	3 750	3 800
3	Středověké slavnosti	Nádvoří hradu	léto	800	X
4	Přednášky	Galerie U Bílého jednorožce	celoročně	300	350
5	Rytířské turnaje	Nádvoří hradu	celoročně	500	400
6	Koncerty	Purkrabství	léto, zima	500	600
7	Akce pro děti-Klauni	Nádvoří hradu	léto	X	400

Návštěvnost dané akce – počet lidí rok 2008 a rok 2010

Komparací údajů o návštěvnosti zjištěných rozhovory se zaměstnanci hradu a zámku Klenová je patrné její zvyšování u jednotlivých akcí. Akce středověké slavnosti byla vyhodnocena jako neúspěšná, a proto byla zrušena. Nově byla zavedena akce pro děti klauni, která ale měla nižší návštěvnost než dřívější středověké slavnosti.

Tabulka 3: Vývoj návštěvnosti hradu a zámku Klenová

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet návštěvníků v tisících	16	17	18	18	22	21	22	23	21	22	25

Z tabulky je patrné zvyšování návštěvnosti v posledních 3 letech. Od roku 2000 pomalu narůstala; pokles byl zřejmý v letech 2005 a 2008. Výhodou je existence ubytovacího zařízení s kapacitou 16 lůžek. Dopravní spojení je možné autobusem do vsi. Klenová nebo autobusem či vlakem do blízkého města Janovice nad Úhlavou. Návštěvníky nejčastěji oslovují formou inzerce, letáků, pozvánek, plakátů, e-mailem, novinových článků, rozhlasu či televize. O zvyšování návštěvnosti se snaží nabídkou zajímavých kulturních akcí, publikováním v tisku, dále nabízejí slevy; komentované prohlídky výstav, animační programy či možnost občerstvení.

5.2.2 Vodní hrad Švihov

K prezentaci památkového objektu je využíváno především hradní jádro, dvě prohlídkové trasy s náznakovou instalací života ve středověku. K oblíbeným akcím patří středověké slavnosti na nádvoří a oživené noční prohlídky v historickém hradním jádru. Návštěvníci přijímají rytířské turnaje, které se konají také na nádvoří a výstavy obrazů ve výstavním sálu a na špýcharu; pořádání svatebních obřadů, pro které je tu vyhrazeno několik různých prostor: tančení sál, hradní kaple, špýchar. V létě tu pořádají přednášky a to ve výstavním sálu a na špýcharu, koncerty (taneční sál, hradní kaple, špýchar a nádvoří) a hudební festival pořádaný na nádvoří. V zimních měsících je tu provozována publikační činnost.

Tabulka 4: Provozované akce na Vodním hradu Švihov

	Druh akce:	Objekt	Období	Návštěvnost rok 2008	Návštěvnost rok 2010
1	Stálá expozice	Historické hradní jádro	duben – listopad	20 202	20 656
2	Výstavy obrazů	Vstupní výstavní sál, suterén objektu, špýchar	duben – listopad	5 000	4 000
3	Svatby	Taneční sál, hradní kaple; víceúčelový sál	celoročně	4 000	3 500
4	Středověké slavnosti	Nádvoří	léto	5 000	4 000
5	Rytířské turnaje	Nádvoří	léto	4 000	x
6	Koncerty	Taneční a víceúčelový sál, kaple, špýchar, nádvoří	hl. sezona	150	x
7	Oživené noční prohlídky	Historické hradní jádro	duben - listopad	3 000	x

Návštěvnost dané akce – počet lidí za rok 2008 a za rok 2010.

Na základě porovnání údajů z obou let bylo zjištěno, že návštěvnost jednotlivých akcí klesá. Mírně se zvýšila pouze návštěvnost stálé expozice.

Tabulka 5: Vývoj návštěvnosti Vodního hradu Švihov

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet návštěvníků v tisících	30	24	24	34	19	34	35	40	37	35	32

Co se týká vývoje návštěvnosti, nejkritičtější byl rok 2004. Od roku 2004 se návštěvnost zvyšovala až do roku 2007 a od roku 2008 návštěvnost klesá. Výrazné snížení návštěvnosti v roce 2004 bylo způsobeno omezením provozu v hlavní sezóně z důvodu filmového natáčení.

Na tomto hradě sice mají restaurační zařízení, ovšem ubytování zde není. Dopravní spojení je možné vlakem i autobusem. Návštěvníci jsou oslořováni pomocí internetu, plakátů, rozesíláním pozvánek e-mailem nebo publikováním v městském časopise

Švihováček. Návštěvnost se snaží zvyšovat pomocí dobrého jména, funkčnosti a změn reagujících na současné trendy.

5.2.3 Hrad Rabí

Hrad Rabí je rovněž zpřístupněn veřejnosti. Využívá se areál hradní zříceniny včetně sklepení, kde je umístěna stálá expozice. Dále se tu pořádají svatby a koncerty. Oblíbené jsou rovněž středověké slavnosti, které se konají ve venkovním areálu. Také se zde konají různé přednáškové akce hlavně pro školy. Několikrát ročně mohou děti shlédnout hrané pohádky.

Tabulka 6: Provozované akce na Hradu Rabí

	Druh akce:	Objekt	Období	Návštěvnost rok 2008	Návštěvnost rok 2010
1	Stálá expozice	Hrad včetně sklepení	duben - listopad	59 344	50 164
2	Výstavy foto, objektů, soch	Hradní konírna, odzemí kostela	květen-říjen	2 050	1 273
3	Svatby	Hradní konírna, terasa	během sezóny	1 500	1 080
4	Středověké slavnosti	Venkovní areál	léto	800	617
5	Koncerty	Venkovní areál	léto	1 200	1 006
6	Loutková představení	Venkovní areál	léto	250	307
7	Filmový festival	Hradní nádvoří	léto	300	203
8	Dětský den	Hradní areál	léto	1 000	994
9	Pohádka Hradní včelnice	Hradní areál, hradní příkop	léto	3 000	3 354
10	Noční prohlídka	Hradní areál	léto	300	228

Návštěvnost dané akce – počet lidí za rok 2008 a za rok 2010

Porovnáním údajů je patrné, že celková návštěvnost jednotlivých akcí poklesla, mírné zvýšení návštěvnosti je u dětských akcí – loutková představení a Pohádka hradní včelnice.

Tabulka 7: Vývoj návštěvnosti Hradu Rabí

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet návštěvníků v tisících	40	63	58	71	75	77	75	71	70	66	59

Do roku 2002 se návštěvnost zvyšovala, v roce 2002 byl pokles, poté opět vzrůstala až do roku 2005. Od roku 2006 se návštěvnost stále snižuje.

Na tomto hradě sice nemají restaurační zařízení ani ubytování. Dopravní spojení je možné autobusem do obce Rabí. Návštěvníci jsou oslovení pomocí internetu, plakátů, sezónních letáčků, spoluprací s tištěnými deníky a rozhlasu. Návštěvnost se snaží zvyšovat pořádáním kulturních akcí, zlepšováním služeb, spoluprací s médii, doprovodným programem. V roce 2008 se podařilo obohatit jednu z prohlídkových tras o krátký audiovizuální výstup – na tomto projektu by rádi do budoucna pokračovali, ale jeho rozšiřování brzdí nedostatek financí.

5.2.4 Hrad Kašperk

Rovněž hrad Kašperk je z velké části zpřístupněn návštěvníkům. Ti se dostanou do prostor gotického strážního hradu, do hradního jádra a nádvoří. Kromě stálé expozice, která je instalována v Purkrabství, západní věži a paláci, se zde na nádvoří konají rytířské turnaje, v paláci koncerty a divadelní představení a také se pořádají svatby a to buď na nádvoří nebo v Purkrabství.

Tabulka 8: Provozované akce na Hradu Kašperk

	Druh akce:	Objekt	Období	Návštěvnost rok 2008	Návštěvnost rok 2010
1	Stálá expozice	Purkrabství, západní věž, palác	duben - listopad	42 158	42 628
2	Svatby	Purkrabství, nádvoří	duben - říjen	300	320
3	Rytířské turnaje	Nádvoří	květen - srpen	400	450
4	Koncerty	Palác	červen - srpen	350	0
5	Divadelní představení	Palác	červen - srpen	1 400	560

Návštěvnost dané akce – počet lidí za rok 2008 a za rok 2010

Komparací údajů je vidět snížení návštěvnosti u divadelních představení a také byla zrušena akce koncerty. U ostatních akcí návštěvnost mírně vzrostla.

Tabulka 9: Vývoj návštěvnosti Hradu Kašperk

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet návštěvníků v tisících	39	41	42	44	43	46	43	43	45	46	45

Návštěvnost se zvyšovala od roku 2000 do roku 2003, v roce 2004 mírně poklesla, v roce 2005 opět vzrostla, roky 2006 a 2007 byly vyrovnané, dále se návštěvnost zvyšovala v letech 2008 a 2009, v roce 2010 byl pokles návštěvnosti.

Na tomto hradě rovněž nemají restaurační zařízení, ubytování zde není. Dopravní spojení je možné autobusem do obce Kašperské Hory a odtud pěšky asi 3 km. Návštěvníci jsou oslovováni pomocí inzerce, letáků, pozvánek v rádiu a tisku, účastí na veletrzích cestovního ruchu. Návštěvnost se snaží zvyšovat zatraktivněním nabídky a obměňováním expozic, zařazováním speciálních prohlídek pro děti, dále pomocí originálních doprovodných představení a prací na propagaci objektu.

5.2.5 Hrad Velhartice

Hrad Velhartice slouží k prohlídkám stálých expozic, dále se využívá sál jižního paláce a to pro výstavy obrazů a pořádání svateb. Svatby se rovněž konají v dalších prostorách hradu. Prostory zdejšího pivovaru slouží k pořádání výstav obrazů a interaktivních výstav. Venkovní areál se využívá pro konání středověkých slavností, pohádkových a odpoledních setkání pro děti či na akci zamykání hradu. V předhradí se budují roubené chalupy a unikátní špýchar – objekty by v budoucnu měly být součástí stálé expozice.

Tabulka 10: Provozované akce na Hradu Velhartice

	Druh akce:	Objekt	Období	Návštěvnost rok 2008	Návštěvnost rok 2010
1	Stálá expozice	Hrad	duben-listopad	43 198	44 320
2	Výstavy obrazů	Sál jižního paláce, pivovar	1x ročně	150	100
3	Svatby	Sál jižního paláce, hrad	přes 50 ročně	2 500	2 000
4	Středověké slavnosti	Venkovní areál	1x ročně	1 000	800
5	Koncerty	Sál jižního paláce	4 - 6x ročně	500	400
6	Pohádkové odpoledne	Venkovní areál	1x ročně, 12. ročník	100	80
7	Pohádky pro děti	Venkovní areál	1-3x ročně	150	100
8	Zamykání hradu	Venkovní areál	1x ročně	200	100
9	Interaktivní výstavy v pivovaru	Pivovar	1x za 2 roky	130	100

Návštěvnost dané akce – počet lidí za rok 2008 a za rok 2010.

Bohužel komparací údajů z obou let je vidět snížení návštěvnosti u všech akcí kromě stálé expozice, kde je zvýšení návštěvnosti.

Tabulka 11: Vývoj návštěvnosti Hradu Velhartice

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Počet návštěvníků v tisících	32	44	45	48	43	43	58	59	48	52	48

Návštěvnost od roku 2000 rostla až do roku 2003. V letech 2004 a 2005 byla téměř na stejné úrovni a poté se zvyšovala až do roku 2007. V roce 2008 návštěvnost poklesla, v roce 2009 se zvýšila a v roce 2010 opět poklesla. Nemají tu restaurační zařízení pouze jednoduché občerstvení, ubytování zde není. Dopravní spojení autobusem do obce Velhartice. Návštěvníci jsou oslovováni pomocí inzerce, letáků. Návštěvnost se snaží zvyšovat ztraktivněním nabídky a propagací objektu.

5.3 Přehled o využívání finančních prostředků na obnovu vybraných památek

V této části práce zjišťuji situaci v získávání finančních prostředků na obnovu uvedených hradů a zámků a to jak z národní, tak i nadnárodní úrovně. Jedná se o období 2003 - 2007. Jednotlivé údaje byly získány rozhovory se zaměstnanci hradů a zámků a jsou k dispozici v uvedených tabulkách. Zdrojem jsou interní dokumenty jednotlivých objektů. V tabulkách je uvedeno odkud byly finance získány, na jaký účel, z jakých programů či zdrojů a výše získané částky.

5.3.1 Hrad a zámek Klenová

Hrad a zámek Klenová projekty na získávání dotačních titulů zpracovává sám díky zaměstnancům. Finance se podařilo získat na výstavy od města Klatovy v rámci programů Animace a Cesta (50 tis.) a od Ministerstva kultury v rámci programu Started (80 tis.). Z Plzeňského kraje získávají finance na svůj provoz (16 000 tis.). Mimo jiné se podařilo získat finance z programu Evropské unie Culture (240 tis.) a to na rezidenční pobyty. A v rámci přeshraniční spolupráce ČR-Bavorsko získaly finance na pořádání výstavy Petera Langa (750 tis.).

Tabulka 12: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad a zámek Klenová v období 2003-2010

Zdroj financí	Účel využití	Zdroje financí	Částka v cca v tis. Kč
Město Klatovy	výstavy	Animace, Cesta	50
Plzeňský kraj	hlavní činnost	provoz	16 000
Ministerstvo kultury	výstavy	Started	80
EU	Rezident. pob.	Culture	240
Přeshraniční spolupráce	Výst. P. Langa		750

Zdroje informací: rozhovory se zaměstnanci objektů – z interních dokumentů – NPÚ – ověřeno <http://old.npu.cz/npu/uop/341/vyrzpr/>

5.3.2 Vodní hrad Švihov

Zde se daří získávat finance na zpracované projekty. V rámci programu MK ČR určeného na podporu kulturního dědictví se podařilo z Programu záchrany architektonického dědictví získat finance jmenovitě na fixaci a opravu omítek severní zdi Jižního paláce (703 tis.), celkovou obnovu gotického špýcharu (3.500 tis.), oprava špýcharu další etapa (3.000 tis.), oprava střechy hradu (1.000 tis.), restaurování fasád a nádvoří (1.100 tis.), opravu fasády vnitřního nádvoří (1.300 tis.), opravu stropu a střechy Jižního a Středního křídla (1.000 tis.), dokončení stavebních úprav špýcharu (2.529 tis.), prezentaci Jižního úseku zaniklého opevnění (20 tis.). Mimo to získávají z programu zabezpečení pomocí EZS a EPS ročně 0-500 tis. Kč. NPÚ jako správce objektu financuje investiční akce v hodnotě 100-200 tis. ročně. Podařilo se získat dary od soukromé osoby a to 10 tis. na uspořádání koncertu ve znakovém jazyce a 15 tis. na restaurování obrazu.

Tabulka 13: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Švihov v období 2003-2010

Zdroj financí	Účel využití	Zdroje financí	Částka cca v tis.Kč
Ministerstvo kultury	Viz. text	NPÚ - PZAD	14 152

Ministerstvo kultury	Investiční akce	NPÚ Program zabezpečení pomocí EZS a EPS	0-500 ročně
NPÚ správce objektu	Investiční akce	NPÚ	100-200 tis. ročně
Soukromý zdroj-dar 2010	koncert ve znakovém jazyce	Soukromá osoba	10
	-restaurování obrazů		15

Zdroje informací: rozhovory se zaměstnanci objektů – z interních dokumentů – NPÚ – ověřeno <http://old.npu.cz/npu/uop/341/vyrzpr/>

5.3.3 Hrad Rabí

Investice oprav zde financují hlavně z vlastních zdrojů. Ministerstvo kultury financovalo z Programu záchranu architektonického dědictví obnovu a konzervaci fasád kostela Nejsvětější Trojice (700 tis.) a obnovu IV. Brány a pokračovací práce na obnově kostela (1.000 tis). Z programu restaurování movitých kulturních památek byly získány finance na mobiliář kostela Nejsvětější Trojice (150 tis.)

Tabulka 14: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Rabí v období 2003-2010

Zdroj financí	Účel využití	Zdroje financí	Částka cca v tis.Kč
Ministerstvo kultury	Viz. text	NPÚ-PZAD	1 700 150
Ministerstvo kultury	Viz. text	NPÚ-Program restaurování movitých kulturních památek	150

Zdroje informací: rozhovory se zaměstnanci objektů – z interních dokumentů – NPÚ – ověřeno <http://old.npu.cz/npu/uop/341/vyrzpr/>

5.3.4 Hrad Kašperk

Pracovníkům hradu Kašperk se podařilo zpracovat projekty a získat tak finanční prostředky od Ministerstva kultury ČR z programu zachrany architektonického dědictví a to následovně: na obnovu západní věže (300 tis.), na konzervaci a statiku zdiva jižní a východní hradby (700 tis.), na statiku a opravu hradební zdi (485 tis.). Další finance byly investovány do zajištění ohrožených částí hradu včetně zajištění východní věže, pustého hrádku, zajištění gotické cisterny, nájezdové rampy a jižní palácové stěny, zajištění torza válcové věže, zajištění severní hradby, zajištění vnějšího pláště bývalé západní bašty, zajištění jihovýchodního předhradí, jižní hradby na nádvoří a opravy východní věže (3.040 Kč). Další finance byly získány z dispozičního fondu EU a to na revitalizaci bývalého předsunutého opevnění Pustý hrádek (378 tis.). Od Ministerstva pro místní rozvoj byla poskytnuta dotace na obnovu střechy východní věže (1.828 tis.).

Tabulka 15: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Kašperk v období 2003-2010

Zdroj financí	Účel využití	Zdroje financí	Částka cca v tis.Kč
Plzeňský kraj	Výroba a montáž okenic	Program na obnovu nemovitých kult. památek na území PK	100
Ministerstvo kultury	Viz. text	PZAD	4 525
Fondy EU	Viz. text	DF EU	378
Ministerstvo pro místní rozvoj	Viz. text	Dotace	1.828

Zdroje informací: rozhovory se zaměstnanci objektů – z interních dokumentů – NPÚ – ověřeno <http://old.npu.cz/npu/uop/341/vyrzpr/>

5.3.5 Hrad Velhartice

Z ministerstva kultury dostali finance z Havarijního programu na opravu špýcharu (296 tis.) a z Programu pro záchranu architektonického dědictví byla opravena severní

zed' a provedeno statické a stavebně technické zabezpečení (1.147 tis.), byly provedeny práce na obnově pivovaru (800 tis.) a dále provedeny pokračovací práce na obnově pivovaru (1.000 tis.). O další finance žádáno nebylo.

Tabulka 16– Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Velhartice

Zdroj financí	Účel využití	Zdroje financí	Částka cca v tis.Kč
Ministerstvo kultury	Viz. text	PZAD	2 947
Ministerstvo kultury	Viz. text	Havarijní program	296

Zdroje informací: rozhovory se zaměstnanci objektů – z interních dokumentů – NPÚ – ověřeno <http://old.npu.cz/npu/uop/341/vyrzpr/>

Na základě uvedených přehledů získávání finančních prostředků jsem rozdělila hrady a hrad a zámek do tří skupin a to na aktivní a úspěšné, aktivní a neúspěšné a pasivní. Mezi aktivní a úspěšné jsem zařadila ty, které aktivně zpracovávají projekty a podařilo se jim získat takto finanční prostředky. Do skupiny aktivní a neúspěšné jsem vybrala ty, které sice podávají projekty a získávají finance, ale v menším rozsahu než předchozí úspěšné. A mezi pasivní jsou zařazeny ty objekty, kde aktivně nepodávají projekty, ale pouze získávají finance z Ministerstva kultury na investiční akce. Bohužel se mi nepodařilo zjistit informace o neúspěšně podaných projektech, protože tyto informace jsou pouze i interních dokumentech a do nich nemám přístup nahlížet. Určitě by toto také svědčilo a aktivitě jednotlivých aktérů.

Tabulka 17– Přehled vybraných kulturních zajímavostí z hlediska úspěšnosti při získávání finančních prostředků na obnovu a rozvoj

Aktivní a úspěšné	Hrad a zámek Klenová, Vodní hrad Švihov
Aktivní a neúspěšné	Hrad Kašperk
Pasivní	Hrad Velhartice, Hrad Rabí

6 Možnosti zvýšení atraktivity vybraných kulturních zajímavostí Klatovska pro CR (empirické šetření)

V další části práce (třetí cíl) budu vyhodnocovat provedená dotazníková šetření. Pro získávání informací budu používat primární zdroje dat, kterými jsou údaje od respondentů, respektive z vyhodnocení písemného dotazování (dotazníku) návštěvníků vybraných kulturních zajímavostí. Dále provedu komparaci dat z obou dotazníkových šetření a to 2008 a 2010.

6.1 Dotazníkové šetření 2008

První šetření se uskutečnilo v listopadu roku 2008 na každém z pěti uvedených objektů a to formou dotazníků pro 50 respondentů na každém objektu mnou náhodně oslovených. Tedy celkem se jedná o 250 ks dotazníků. Pořadí objektů bylo: Klenová, Švihov, Rabí, Kašperk a Velhartice. Pro úplnost uvádím, že jsem na návštěvníky čekala u pokladen jednotlivých hradů a zámků, kde jsem jim předala čisté formuláře s odkazem, ať je po skončení prohlídky opět vrátí do pokladny, kde jsem byla k dispozici pro případné dotazy a měla jsem pro respondenty připravené malé pozornosti. Jedná se o metodu kvantitativního výzkumu a byl použit polostandardizovaný dotazník – uveden v příloze č. 2. Obdržená data jsem zpracovala podle jednotlivých otázek v dotazníku a seřadila přehledně procentuelně do tabulek pro možnost komparace údajů. Otázek č. 11,16,19,22 bylo použito pro návaznost na dotazy na další objekty. Co se týká např. svateb tyto se konají jen v určité termíny, proto se zde nemusí shodovat s kapitolou č. 5. Snažila jsem se o eliminaci nesprávně vyplněných dotazníků tím, že jsem při předávání drobných pozorností ještě dotazník zkontrolovala.

6.1.1 Charakteristika souboru dotazovaných 2008

Z dotazníkového šetření v roce 2008 vyplynulo, že dotazovaný vzorek sestával ze 71% návštěvníků z Plzeňského kraje a 29% z jiného kraje. Věková struktura činila 25% studenti (15-25 let), dále 45 % lidí v aktivním věku (26-60 let) a zbytek 30% činil neaktivní věk-důchodci. Počet mužů 53% a žen 47% byl téměř vyrovnaný. Jednalo se tedy o náhodně vybraný vzorek sestávající z návštěvníků pamětihodností.

6.1.2 Způsob dopravy do objektů, hodnocení, propagace a čerpání informací o Klatovském regionu

Jak již vyplynulo z kapitoly č. 5, není dopravní dostupnost zrovna nejlepší, což se potvrdilo také dotazníkovým šetřením, kdy 60% návštěvníků se dopravuje na tyto objekty autem, 10% autobusem, 25% vlakem zbytek pěšky či na kole 5%. Propagace Klatovského regionu byla vyhodnocena ze 70% jako spíše dostatečná. Co se týká čerpání informací o Klatovském regionu nejčastěji je využíváno internetu 60%, informací z novin, časopisů a dalších médií 27% a zbylých 13% připadá na letáky, plakáty. Je vidět, že infocentra se neosvědčila.

6.1.3 Zámek a hrad Klenová

Nejvíce návštěvníků 80% navštěvuje stálou expozici spojenou s výstavou obrazů. Dále je největší zájem o středověké slavnosti a rytířské turnaje 15% a zbytek připadá na ostatní akce. Zajímavé informace jsou o akcích, které by zde uvítali a jedná se o debaty se známými umělci, výstavy zaměřené na fotografie či historické zbraně, vystoupení známých folkových umělců a sportovní akce. Ubytovací zařízení využívají jen 3% respondentů. Větší spokojenosti se těší stravovací zařízení a to až 67% je velmi spokojeno.

6.1.4 Vodní hrad Švihov

Nejvíce návštěvníků 62% navštěvuje stálou expozici. Dále je největší zájem o výstavy obrazů 15% a rytířské turnaje a středověké slavnosti obojí 10%, zbytek je na ostatní akce. Návštěvníci by zde uvítali nové prohlídkové okruhy a více koncertů v letním období. Se stravovacím zařízením je spokojeno 62% návštěvníků.

6.1.5 Hrad Rabí

Jednoznačně nejvíce návštěvníků má stálá expozice a to 82%, dále výstavy 12% a pohádky 9%. Návštěvníci by uvítali koncerty známějších umělců a výstavy ve volném prostranství v letním období.

6.1.6 Hrad Kašperk

Rovněž nejvíce návštěvníků má stálá expozice 90%, dále divadelní představení 7%, zbytek ostatní akce. Návrhy návštěvníků se týkají výstav a koncertů známých osobností ať již populární n. vážné hudby.

6.1.7 Hrad Velhartice

Obdobně nejvyšší návštěvnost stálé expozice 70%, svatby asi 3% a středověké slavnosti 2%, zbytek ostatní akce. Návštěvníci by uvítali akci obdobnou pivním slavnostem jako je Oktoberfest v Německu.

6.2 Dotazníkové šetření 2010

Druhé šetření se uskutečnilo v dubnu roku 2010 na každém z pěti uvedených objektů to formou dotazníků pro 50 respondentů na každém objektu mnou náhodně oslovených. Tedy celkem se jedná o 250 ks dotazníku.

6.2.1 Charakteristika souboru dotazovaných 2010

Z dotazníkového šetření v roce 2010 vyplynulo, že dotazovaný vzorek sestával ze 59% návštěvníků z Plzeňského kraje a 41% z jiného kraje. Věková struktura činila 20% studenti (15-25 let), dále 50 % lidí v aktivním věku (26-60 let) a zbytek 30% činil neaktivní věk-důchodci. Počet mužů 56% a žen 44% byl téměř vyrovnaný. Jednalo se tedy o náhodně vybraný vzorek sestávající z návštěvníků pamětihodností.

6.2.2 Způsob dopravy do objektů, hodnocení, propagace a čerpání informací o Klatovském regionu

Rovněž zde není dopravní dostupnost zrovna nejlepší, tedy 70% návštěvníků se dopravuje na tyto objekty autem, 8% autobusem, 17% vlakem zbytek pěšky či na kole 5%. Propagace Klatovského regionu byla vyhodnocena z 80% jako spíše dostatečná. Co se týká čerpání informací o Klatovském regionu nejčastěji je využíváno internetu 70%, informací z novin, časopisů a dalších médií 10% a zbylých 20% připadá na letáky, plakáty. Je vidět, že infocentra se neosvědčila a zvýšila se informovanost pomocí internetu.

6.2.3 Zámek a hrad Klenová

Nejvíce návštěvníků 85% navštěvuje stálou expozici spojenou s výstavou obrazů. Dále je největší zájem o koncerty a rytířské turnaje a akce pro děti 10% a zbytek připadá na ostatní akce. Návštěvníci by uvítali více akcí pro děti. Ubytovací zařízení

využívají jen 2% respondentů. Větší spokojenosti se těší stravovací zařízení a to až 70% je velmi spokojeno.

6.2.4 Vodní hrad Švihov

Nejvíce návštěvníků 65% navštěvuje stálou expozici. Dále je největší zájem o výstavy obrazů a středověké slavnosti - po 15%, zbytek je na ostatní akce. Návštěvníci by uvítali rozšíření akcí na způsob rytířských turnajů nebo koncertů. Se stravovacím zařízením je spokojeno 72% návštěvníků.

6.2.5 Hrad Rabí

Jednoznačně nejvíce návštěvníků má stálá expozice a to 76%, dále pohádky 15% a zbytek ostatní akce. Návštěvníci by uvítali více akcí pro děti a sportovní akce či pořádání prodejních trhů.

6.2.6 Hrad Kašperk

Rovněž nejvíce návštěvníků má stálá expozice 87%, dále divadelní představení 8%, zbytek ostatní akce. Návrhy návštěvníků se týkají zavedení nových akcí hlavně pro děti jako například pohádky apod.

6.2.7 Hrad Velhartice

Obdobně nejvyšší návštěvnost stálé expozice 72%, svatby asi 2% a středověké slavnosti 2%, zbytek ostatní akce. Návštěvníci by uvítali akci obdobnou pivním slavnostem jako je Oktoberfest v Německu.

6.3 Srovnání dotazníkového šetření 2008-2010

Provedením komparace údajů z dotazníkových šetření v letech 2008 a 2010 jsem zjistila následující údaje. Došlo ke zhoršení dopravního spojení a to hlavně vinou rušení některých spojů, proto větší procento návštěvníků se dopravuje na dané objekty autem. Co se týká propagace Klatovského regionu, zde nastalo zlepšení. Informace jsou čerpány stále více z internetových zdrojů, méně již z novin nebo časopisů, o něco více z letáků a plakátů. Na hradu a zámku Klenová se zvýšil zájem o stálou expozici. Snížil se zájem o středověké slavnosti a rytířské turnaje. Naopak se zvýšil zájem o dětské akce. Ubytovací zařízení není příliš využíváno. Pozitivní je, že se zvýšila spokojenost se stravovacím zařízením. Na hradě Švihov také vzrostl mírně zájem o stálou expozici, zájem o ostatní akce se bohužel snižuje a návštěvníci by uvítali rozšíření stávajících akcí. Spokojenost se stravovacím zařízením mírně vzrostla. Co se týká hradu Rabí, zde se snížil zájem o stálou expozici a o výstavy, naopak se zvýšil zájem o pohádky pro děti. Návštěvníci by uvítali více akcí jako koncerty nebo výstavy na volném prostranství či akce pro děti, sportovní akce a pořádání trhů. Hrad Kašperk si bohužel pohoršil co se týká návštěvnosti stálé expozice a k mírnému snížení došlo u divadelních představení. Naopak hrad Velhartice se může pochlubit zvýšeným zájmem o stálou expozici, co se týká svateb a středověkých slavností zde je spíše stagnace. Návštěvníci by rádi zavedení nových akcí jako např. pivní slavnosti v Německu. Podrobnějšímu rozboru a návrhu opatření se budu věnovat v závěru práce.

Závěr

Závěry práce se soustředí především na zjištění, která byla učiněna v kapitolách 5 a 6 a dále budu věnovat návrhu opatření, která mohou vést k vyšší atraktivitě kulturních zajímavostí Klatovska pro zvýšení cestovního ruchu a to pro každý jednotlivý objekt jednotlivě. Hodnocení dopravního spojení a propagace a informovanosti z hlediska Klatovského regionu je následující. Došlo ke zhoršení dopravního spojení a to hlavně vinou rušení některých spojů, proto větší procento návštěvníků se dopravuje na dané objekty autem. Co se týká propagace Klatovského regionu, zde nastalo zlepšení. Informace o Klatovském regionu jsou čerpány stále více z internetových zdrojů, méně již z novin nebo časopisů, o něco více z letáků a plakátů. Zřízení infocentra se jeví jako neúspěšné. Nejvíce návštěvníků je z Plzeňského kraje. Zcela zanedbatelné jsou možnosti ubytování. Možnosti stravování jsou hodnoceny poměrně pozitivně.

Hrad a zámek Klenová

Komparací údajů o návštěvnosti 2008-2010 zjištěných rozhovory a pomocí dotazníkového šetření je patrné její zvyšování u jednotlivých akcí. Akce středověké slavnosti byla vyhodnocena jako neúspěšná, a proto byla zrušena. Nově byla zavedena akce pro děti klauni, která ale měla nižší návštěvnost než dřívější středověké slavnosti. Z tabulky celkové návštěvnosti je patrné zvyšování návštěvnosti v posledních 3 letech. Od roku 2000 pomalu narůstala; pokles byl zřejmý v letech 2005 a 2008. Výhodou je existence ubytovacího zařízení s kapacitou 16 lůžek. Dopravní spojení je možné autobusem či vlakem. Návštěvníky nejčastěji oslovují formou inzerce, letáků, pozvánek, plakátů, e-mailem, novinových článků, rozhlasu či televize. O zvyšování návštěvnosti se snaží nabídkou zajímavých kulturních akcí, publikováním v tisku, dále nabízejí slevy; komentované prohlídky výstav, animační programy či možnost občerstvení. Z hlediska úspěšnosti při získávání finančních prostředků na obnovu a rozvoj jsem tento objekt zařadila mezi aktivní a úspěšné. Na tom se také podílí i spojení s Galerií Klatovy/Klenová, což umožňuje zpracovávání projektů nejen na obnovu, ale také na

další projekty jako např. výstavy, rezidenční pobyty nebo výstavy v rámci přeshraniční spolupráce.

Na základě provedeného dotazníkového šetření navrhuji zvážit zrušení akce středověké slavnosti, která byla poměrně úspěšná. Dále navrhuji rozšíření akcí pro děti, případně posoudit návrhy návštěvníků jako jsou debaty se známými umělci, výstavy zaměřené na fotografie či historické zbraně a taktéž vystoupení známých folkových umělců a sportovní akce. Pokud jde o získávání finančních prostředků, ve spojení s Galerií Klatovy/Klenová bych doporučovala pokračovat v podávání projektů, které byly úspěšné a zaměřit se na Město Klatovy, Fondy EU a také na Projekty týkající se Přeshraniční spolupráce.

Vodní hrad Švihov

Na základě porovnání údajů z obou let bylo zjištěno, že návštěvnost jednotlivých akcí klesá. Mírně se zvýšila pouze návštěvnost stálé expozice. Bohužel celková návštěvnost v poslední 3 letech klesá. Nejvýraznější snížení návštěvnosti v roce 2004 bylo způsobeno omezením provozu v hlavní sezóně z důvodu filmového natáčení. Chybí zde možnost ubytování a také dopravní spojení není nejlepší. Návštěvnosti určitě přispívá existence restauračního zařízení. Návštěvníky zde oslovují pomocí internetu, plakátů, rozesíláním pozvánek nebo publikováním v časopise. Návštěvnost se snaží zvyšovat pomocí dobrého jména, funkčnosti a změn reagujících na současné trendy. Co se týká získávání finančních prostředků, zařadila jsem je mezi aktivní a úspěšné, ale jen díky tomu, že na rozdíl od dalších objektů se snaží o získávání financí i když v menší míře než hrad a zámek Klenová.

Na základě dotazníkových šetření doporučuji zvážit vhodnou alternativu rytířských turnajů, nových prohlídkových okruhů s možností oživených nočních prohlídek. Dále více koncertů v letním období. Dále poukazuji na další aktivitu v oblasti získávání finančních prostředků, kde zcela chybí žádání o finance z Města nebo EU či přeshraniční spolupráce.

Hrad Rabí

Bohužel zde je patrné, že celková návštěvnost jednotlivých akcí poklesla, mírné zvýšení je u dětských akcí jako loutková představení n. pohádky. Celková návštěvnost se do r. 2002 zvyšovala, poté v r. 2002 byl pokles a poté opět vzrůstala až do roku 2005, od roku 2006 se stále snižuje. Zde není možnost stravování ani ubytování. Návštěvníci jsou oslovováni pomocí internetu, plakátů, sezónních letáčků a spoluprací s tištěnými deníky a rozhlasem. O zvýšení návštěvnosti se snaží pořádáním kulturních akcí, zlepšováním služeb, spoluprací s médii a doprovodným programem. V roce 2008 obohatili jednu z prohlídkových tras o krátký audiovizuální výstup. Z hlediska přístupu k získávání finančních prostředků jsem tento hrad zařadila mezi pasivní, což se také projevilo na snižování návštěvnosti, protože se spoléhají pouze na získané finance z Ministerstva kultury na obnovu.

Jako opatření ke zvýšení atraktivity bych zde uvedla zvážení možností stravování. Dále by podle dotazníkového šetření návštěvníci uvítali koncerty známějších umělců a výstavy ve volném prostranství v letním období. Možnost zvýšení návštěvnosti spočívá také v zavedení nových akcí hlavně soustředěných na děti jako např. pohádky. Co se týká rozšíření prohlídkových tras o krátký audiovizuální výstup-tomu brání nedostatek finančních prostředků.

Hrad Kašperk

Porovnáním údajů je patrné snížení návštěvnosti u divadelních představení a také byla zrušena akce koncerty. U dalších akcí návštěvnost mírně vzrostla. Návštěvnost se zvyšovala od roku 2000 do roku 2003, v roce 2004 mírně poklesla, v roce 2005 opět vzrostla, roky 2006 a 2007 byly vyrovnané a dále se návštěvnost zvyšovala v letech 2008-2009, v roce 2010 byl pokles návštěvnosti. Rovněž zde chybí možnosti stravování a ubytování. Velmi špatné je dopravní spojení. Návštěvníci jsou oslovováni pomocí inzerce, letáků, pozvánek v rádiu a tisku, účastí na veletrzích cestovního ruchu. Návštěvnost se snaží zvyšovat zatraktivněním nabídky a obměňováním expozic, zařazováním speciálních prohlídek pro děti a dále pomocí originálních doprovodných

představení. Z hlediska získávání finančních prostředků jsem tento hrad zařadila mezi aktivní a neúspěšné, neboť se snaží získávat finance také z fondů EU a Ministerstva pro místní rozvoj a nespolehnají pouze na finance z Ministerstva kultury. Bohuže se jim nedaří získávat finance v takovém rozsahu jako Klenové či Švihovu.

Pro zvýšení klesající návštěvnosti doporučuji zvážit možnosti stravování a také ve spojení s přílehlými obcemi zlepšení dopravního spojení. Na základě dotazníkového šetření bych navrhla rozšíření výstav a koncertů známých osobností ať již populární či vážné hudby nebo zavedení nových akcí hlavně pro děti jako například pohádky. Co se týká získávání finančních prostředků doporučila bych obrátit se na agenturu zabývající se touto problematikou, neboť se zde nedaří projekty podávat úspěšně.

Hrad Velhartice

Bohužel komparací údajů z obou let je vidět snížení návštěvnosti u všech akcí kromě stálé expozice, kde je zvýšení návštěvnosti. Návštěvnost od roku 2000 rostla až do roku 2003. V letech 2004 a 2005 byla téměř na stejné úrovni a poté se zvyšovala až do roku 2007. V roce 2008 návštěvnost poklesla, v roce 2009 se zvýšila a v roce 2010 opět poklesla. Nemají tu restaurační zařízení pouze jednoduché občerstvení, ubytování zde není. Dopravní spojení autobusem do obce Velhartice. Návštěvníci jsou oslovováni pomocí inzerce, letáků. Návštěvnost se snaží zvyšovat zatraktivněním nabídky a propagací objektu. V oblasti získávání finančních prostředků je tento hrad zařazen mezi pasivní, neboť se zcela spoléhají na finance získané z Ministerstva kultury a žádné jiné projekty nepodávají.

Mezi opatření bych uvítala možnosti rozšíření možnosti stravování, dále by návštěvníci uvítali akce podobné pivním slavnostem. Protože je zde patrná úspěšnost stálé expozice doporučuji její oživení např. audiovizuálním programem. V oblasti finančních prostředků také doporučuji se obrátit na nějakou agenturu, která by pomohla s podáváním projektů.

Mohu potvrdit, že mnou stanovené předpoklady o návštěvnosti, propagaci, dopravní dostupnosti, ubytovacích a stravovacích možnostech se potvrdily. Rovněž i vliv získávání finančních prostředků na zvyšování návštěvnosti. Proto bych v tomto bodě přijala jasný závěr, aby odpovědní pracovníci podali žádosti o finanční dotace nejen na obnovu nebo rekonstrukce, popřípadě aby zvážili možnosti obrátit se na příslušné agentury, které by pomohly s podáváním projektů. Je také na vedení kraje, podnikatelích a dalších odpovědných osobách, jak se k řešení této otázky postaví.

Seznam literatury a elektronické zdroje

- [1] Bukačová, I., Horyna, M., Hájek, T., Nejedlý, V., *Památky Plzeňského kraje – koncepce podpory státní památkové péče v Plzeňském kraji*. Plzeň: Plzeňský kraj, 2004. ISBN: 80-239-3193-8
- [2] Denár, V., Tichá, T., Žáková, E., *Podpora umění a kultury z Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Institut umění, 2006. ISBN: 80-7008-191-0
- [3] Dolejšová, J., *Bakalářská práce: Klenová – regionální kulturní zajímavost Klatovska jako potenciál cestovního ruchu*, 2006.
- [4] Foret M., Floretová, V., *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2001. ISBN: 80-247-0207-X
- [5] Hudečková, H., Lošťák, M., Ševčíková, A., *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. Praha. ČZU, 2008.
- [6] Institut pro strukturální politiku, *Finanční prostředky fondů EU v období 2007-2013*. Praha: IREAS, 2007.
- [7] Kolektiv, *Šumava-příroda-historie-život*. 1. vyd. Praha: Baset 2003. ISBN: 80-7340-021-9
- [8] Kříž, M., *Klatovy a okolí*. Klatovy. Arkáda, 2000.
- [9] Mackovčín, P., *Chráněná území ČR, Svazek XI*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2004.
- [10] Ministerstvo pro místní rozvoj, *Integrovaný operační program pro období 2007-2013*. Praha: MMR, 2007.
- [11] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, *Abeceda fondů Evropské unie 2007 - 2013*, Praha: 2008 MMR ČR
- [12] Ministerstvo pro místní rozvoj, *Průvodce fondy Evropské unie*. Praha: MMR, 2004.
- [13] Pásková, M., Zelenka, J., *Cestovní ruch – výkladový slovník*. 1.vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2008. ISBN 978-80-7041-658-7
- [14] Sedláček, A., *Hrady, zámky a tvrze království Českého – Domažlicko a Klatovsko*. Praha: ARGO, 1996. ISBN: 80-7203-041-8
- [15] Schrotter H. J., *Aktuální slovník EU*, Praha: Brána, 2003

- [16] Smolík. L., Smolíková E., *Perly minulosti – Klatovy a okolí*. Plzeň: Nava, 2002. ISBN: 80-7211-115-9
- [17] Vilímová, S. *Jak získat finanční zdroje z Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN: 80-247-0828-0
- [18] JUŘÁK, Petr, PLATOŠOVÁ, Pavla, *Unikátní encyklopedie na pokračování – edice památky-Rabí*. 1. vydání. Plzeň: Fraus, 2002. 20 s. ISBN 80-7238-166-0
- [19] JUŘÁK, Petr, PLATOŠOVÁ, Pavla, *Unikátní encyklopedie na pokračování – edice památky-Švihov*. 1. vydání. Plzeň: Fraus, 2002. 20 s. 80-7238-164-4
- [20] JUŘÁK, Petr, PLATOŠOVÁ, Pavla, *Unikátní encyklopedie na pokračování – edice památky-Velhartice*. 1. vydání. Plzeň: Fraus, 2002. 20 s. ISBN 80-7238-165-2
- [21] Práce-mvc.cz [online] 2011. Dostupný z WWW: <http://www.mvc.cz/sbirka/> [cit. 2011-3-2]
- [22] Ministerstvo kultury [online] 2007-2010 Dostupné z WWW: <http://www.mkcr.cz> [cit. 2011-3-14]
- [23] Ministerstvo pro místní rozvoj [online] 2011 Dostupné z WWW: <http://www.mmr.cz> [cit. 2011-3-14]
- [24] Informační server ŠumavaNet.CZ [online]. 1997-2010 Dostupné z WWW: <http://www.sumavanet.cz> [cit. 2011-3-29]
- [25] Plzeňský kraj [online]. 2011. Dostupné z WWW: <http://www.plzensky-kraj.cz> [cit. 2011-3-29]
- [26] Klatovy a okolí [online]. 2011 Dostupné z WWW: <http://www.klatovy.cz> [cit. 2011-3-29]
- [27] Zámek Chudenice [online]. 2005-2006 Dostupné z WWW: <http://chudenice.klatovsko.cz> [cit. 2011-3-30]
- [28] Vodní hrad Švihov [online]. 2011 Dostupné z WWW: <http://www.hradsvihov.cz> [cit. 2011-3-29]
- [29] Hrad Rabí [online]. 2004-2011 Dostupné z WWW: <http://www.rabi.cz> [cit. 2011-3-29]
- [30] Hrad Kašperk [online]. 2011 Dostupné z WWW: <http://www.kasperk.cz> [cit. 2011-3-29]
- [31] Velhartice, hrad který Vás mile překvapí [online] 2006 Dostupné z WWW:

- <http://www.hradvelhartice> [cit. 2011-3-2]
- [32] Euroskop.cz věcně o Evropě, *Bayrischen Wald – Šumava - Mühlviertel* [online] 2005-2011 Dostupné z WWW: <http://www.euroskop.cz/342/sekce/bayrischen-wald-sumava---m-hlviertel/> [cit. 2011-3-30]
- [33] Oficiální internetové stránky Městského úřadu horažďovice [online] 2011 Dostupné z WWW: <http://www.muhorazdovice>, [cit. 2011-3-30]
- [34] Atlas Česka [online] 2011 Dostupné z WWW: <http://www.kalendarakci.atlasceska.cz/klatovsky-karafiat-vystava-15408>, [cit. 2011-3-30]
- [35] Archiv bývalého ministerstva informatiky [online] 2000-2005 Dostupné z WWW: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/eu/i2010.htm> [cit. 2011-2-20]
- [36] Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví, sv. 1, NPÚ, Praha 2007, 236 stran, ISBN 978-80-87104-14-9.

Příloha č. 1 – Rozhovory s pracovníky hradů a zámků

Rozhovory s pracovníky hradů a zámků k diplomové práci

1. Jaké je současné využití hradu či zámku +/- které části jsou zpřístupněny/:

prosím vyplnit do tabulky:

Druh akce:	V jakých prostorách se akce koná: např. park, sál hradu, atd.	Termíny: opakovaná akce, v létě, v zimě, atd.	Návštěvnost – počet návštěvníků za rok 2008 a 2010
Stálá expozice			
Výstavy obrazů			
Svatby			
Středověké slavnosti			
Publikační činnost			
Přednášky			
Rytířské turnaje			
Koncerty			
Další akce - doplnit			

1. Máte ubytovací zařízení? Jaká je jeho ubytovací kapacita?

2. Možnosti autobusové či vlakové dopravy? Ano - Ne, jaká je spokojenost?

3. Jakou formou oslovujete návštěvníky? (inzerce, letáky, přímé oslovení, apod.)

4. Jakým způsobem se snažíte zvyšovat návštěvnost? (slevy, dárky, marketingové strategie, atd.)

5. Jaká je celková návštěvnost hradu či zámku od roku 2000 do roku 2010:

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
------------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Počet návštěvníků v tisících													
---------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Získávání finančních prostředků na obnovu kulturních památek, příp. na jiné účely – v období 2003 – 2007

Zdroj financí	Účel využití	Zdroje financí	Částka v cca v tis. Kč
Obec			
Město Klatovy			
Plzeňský kraj			
UNESCO			
Ministerstvo kultury			
Fondy EU			
Jiný zdroj			

**Příloha č. 2 – Dotazník o regionálních kulturních zajímavostech
Klatovska včetně průvodního dopisu**

**PRŮVODNÍ DOPIS K DOTAZNÍKU
o regionálních kulturních zajímavostech Klatovska**

Dobrý den,

jmenuji se Jitka Denková a jsem studentkou České zemědělské univerzity v Praze. Ráda bych Vás požádala o spolupráci při vyplnění jednoduchého dotazníku. Jedná se o anonymní dotazník s 27 otázkami. Odpovědi na slouží pouze jako podklad pro moji diplomovou práci na téma Regionální kulturní zajímavosti Klatovska jako potenciál cestovního ruchu. Dotazníkové šetření bude sloužit k hledání opatření ke zvýšení atraktivity vybraných kulturních zajímavostí.

Prosím o zakřížkování odpovědí ANO, kde je prázdné okénko:

X

a případné doplnění odpovědi, pokud budou uvedeny tečky

Pro případné další vyjádření jsou určeny rubové strany dotazníku.

Odpověď NE označte, prosím, pomlčkou - .

Např: Kde bydlíte?

Plzeňský kraj	X
----------------------	----------

V příp. jiný kraj: např. Karlovarský kraj

.....

Po vyplnění dotazníku, prosím, o jeho odevzdání v pokladně.

Velmi Vám děkuji za Váš čas.

Denková Jitka

Mikoláše Alše 1105

33023 Nýřany

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Kamýcká 129

165 21 Praha 6 - Suchdol

DOTAZNÍK

o regionálních kulturních zajímavostech Klatovska⁵

1. Ve kterém kraji bydlíte:

Plzeňský kraj

Jiný kraj:

.....

2. Váš věk v letošním roce

.....

3. Jste:

muž

žena

4. Znáte hrad a zámek Klenová?

ano

ne

5. Které akce navštěvujete na Zámku a hradu Klenová?

Hrad a zámek Klenová	Návštěvnost: Kolikrát jste akci navštívili v letech 2007 - 2008? 0x, 1x, 2x atd..	Hodláte tento hrad a zámek v budoucnu navštívit? Ano - Ne
Stálá expozice		
Výstavy obrazů		
Svatby		
Středověké slavnosti		
Přednášky		
Koncerty		
Jiné:.....		
Jiné:.....		

6. Jaké jiné akce byste na tomto hradu a zámku ještě uvítali? Doplňte:

.....

.....

.....

.....

7. Znáte ubytovací možnosti na tomto hradu a zámku?

ano

ne

Pokud na otázku č. 7 odpovíte NE, vynechejte, prosím, otázku č. 8.

8. Jak jste spokojeni s ubytovacími možnostmi na tomto hradu a zámku?

Velmi spokojen/a	
Celkem spokojen/a	
Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	
Spíše nespokojen/a	
Velmi nespokojen/a	

9. Znáte možnosti stravování na tomto hradu a zámku?

ano

ne

Pokud na otázku č. 9 odpovíte NE, vynechejte, prosím, otázku č. 10.

10. Jak jste spokojeni s možnostmi stravování na tomto hradu a zámku?

Velmi spokojen/a	
Celkem spokojen/a	
Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	
Spíše nespokojen/a	
Velmi nespokojen/a	

11. Navštívili jste také Vodní hrad Švihov?

ano

ne

12. Které akce navštěvujete na Vodním hradu Švihov?

Vodní hrad Švihov	Návštěvnost: Kolikrát jste akci navštívili v letech 2007 - 2008? 0x, 1x, 2x atd..	Hodláte tento hrad v budoucnu navštívit? Ano - Ne
Stálá expozice		
Výstavy obrazů		
Svatby		
Středověké slavnosti		
Publikační činnost		
Přednášky		
Rytířské turnaje		
Koncerty		
Oživené noční prohlídky		
Hudební festival		
Jiné:.....		

Jiné:.....		
------------	--	--

13. Jaké jiné akce byste na tomto hradu uvítali? Doplňte:

.....

.....

.....

...

14. Znáte možnosti stravování na tomto hradu?

ano	☐
ne	☐

Pokud na otázku č. 14 odpovíte NE, vynechejte, prosím, otázku č. 15.

15. Jak jste spokojeni s možnostmi stravování na tomto hradu?

Velmi spokojen/a	
Celkem spokojen/a	
Ani spokojen/a, ani nespokojen/a	
Spíše nespokojen/a	
Velmi nespokojen/a	

16. Navštívili jste také Hrad Rabí?

ano

ne

17. Které akce navštěvujete na Hradu Rabí?

Hrad Rabí	Návštěvnost: Kolikrát jste akci navštívili v letech 2007 - 2008? 0x, 1x, 2x atd..	Hodláte tento hrad v budoucnu navštívit? Ano - Ne
Stálá expozice		
Svatby		
Středověké slavnosti		
Koncerty		
Pohádky pro děti		
Přednáškové akce		
Jiné:.....		
Jiné:.....		

18. Jaké jiné akce byste na tomto hradu uvítali? Doplňte:

.....

.....

...

19. Navštívili jste také Hrad Kašperk?

ano

ne

20. Které akce navštěvujete Hradu Kašperk?

Hrad Kašperk	Návštěvnost: Kolikrát jste akci navštívili v letech 2007 - 2008? 0x, 1x, 2x atd..	Hodláte tento hrad v budoucnu navštívit? Ano - Ne
Stálá expozice		
Svatby		
Rytířské turnaje		
Koncerty		
Divadelní představení		
Jiné:.....		
Jiné:.....		

21. Jaké jiné akce byste na tomto hradu ještě uvítali? Doplňte:

.....

.....

.....

...

22. Navštívili jste také Hrad Velhartice?

ano

ne

23. Které akce navštěvujete na Hradu Velhartice?

Hrad Velhartice	Návštěvnost: Kolikrát jste akci navštívili v letech 2007-2008? 0x, 1x, 2x atd..	Hodláte tento hrad v budoucnu navštívit? Ano - Ne
Stálá expozice		
Výstavy obrazů		
Svatby		
Středověké slavnosti		
Koncerty		
Pohádkové odpoledne		
Pohádky pro děti		
Zamykání hradu		
Interaktivní výstavy v pivovaru		
Jiné:.....		

Jiné:.....		
------------	--	--

24. Jaké jiné akce byste na tomto hradu ještě uvítali? Doplňte:

.....

.....

.....

...

25. Jakým dopravním prostředkem nejčastěji tyto výše uvedené hrady a zámky navštěvujete:

Autem	
Autobusem	
Vlakem	
Na kole	
Pěšky	

26. Jaká je podle vás propagace Klatovského regionu ? Zakřížkujte.

Dostatečná	
Spíše dostatečná	
Ani nedostatečná/ani dostatečná	
Spíše nedostatečná	
Nedostatečná	

27. Odkud nejčastěji čerpáte informace o Klatovském regionu, pokud hodláte navštívit některý z výše uvedených hradů a zámků: Prosím, zakřížkujte, případně doplňte:

Internet	
Infocentra	
Noviny, časopisy, další média	
Jiné, prosím, doplňte.....	

Dotazník je zcela anonymní a nebude zveřejněn v práci, pouze použiji souhrnné výsledky k vyhodnocení.

Moc děkuji za Váš čas a Vaši ochotu při jeho vyplňování.

Jitka Denková
Mikoláše Alše 1105
33023 Nýřany

Příloha č. 3 – Fotogalerie hradů a zámků

Obrázek 1: Hrad a zámek Klenová

Obrázek 2: Vodní hrad Švihov

Obrázek 3: Hrad Rabí

Obrázek 4:Hrad Kašperk

Obrázek 5: Hrad Velhartice

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled kulturních zajímavostí Klatovska	18
Tabulka 2: Provozované akce na hradu a zámku Klenová.....	57
Tabulka 3: Vývoj návštěvnosti hradu a zámku Klenová.....	58
Tabulka 4: Provozované akce na Vodním hradu Švihov	58
Tabulka 5: Vývoj návštěvnosti Vodního hradu Švihov	59
Tabulka 6: Provozované akce na Hradu Rabí.....	60
Tabulka 7: Vývoj návštěvnosti Hradu Rabí.....	61
Tabulka 8: Provozované akce na Hradu Kašperk	62
Tabulka 9: Vývoj návštěvnosti Hradu Kašperk	62
Tabulka 10: Provozované akce na Hradu Velhartice	63
Tabulka 11: Vývoj návštěvnosti Hradu Velhartice.....	64
Tabulka 12: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad a zámek Klenová v období 2003-2010	65
Tabulka 13: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Švihov v období 2003- 2010	65
Tabulka 14: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Rabí v období 2003-2010	66
Tabulka 15: Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Kašperk v období 2003- 2010	67
Tabulka 16– Přehled využívání finančních prostředků – Hrad Velhartice	68
Tabulka 17– Přehled vybraných kulturních zajímavostí z hlediska úspěšnosti při získávání finančních prostředků na obnovu a rozvoj	68

Seznam obrázků

Obrázek 1: Hrad a zámek Klenová	98
Obrázek 2: Vodní hrad Švihov	99
Obrázek 3: Hrad Rabí.....	100
Obrázek 4:Hrad Kašperk	101
Obrázek 5: Hrad Velhartice	102

Seznam zkratk

NPÚ	Národní památkový ústav se sídlem v Praze
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
CR	Cestovní ruch
NPÚ ÚOP	Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště
„PPP“	Public-Private Partnership projekty
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
EU	Evropská unie
PZAD	Program záchrany architektonického dědictví
OP	Operační program (Strukturální fondy EU)
IOP	Integrovaný operační program (Strukturální fondy EU)
ROP	Regionální operační program (Strukturální fondy EU)